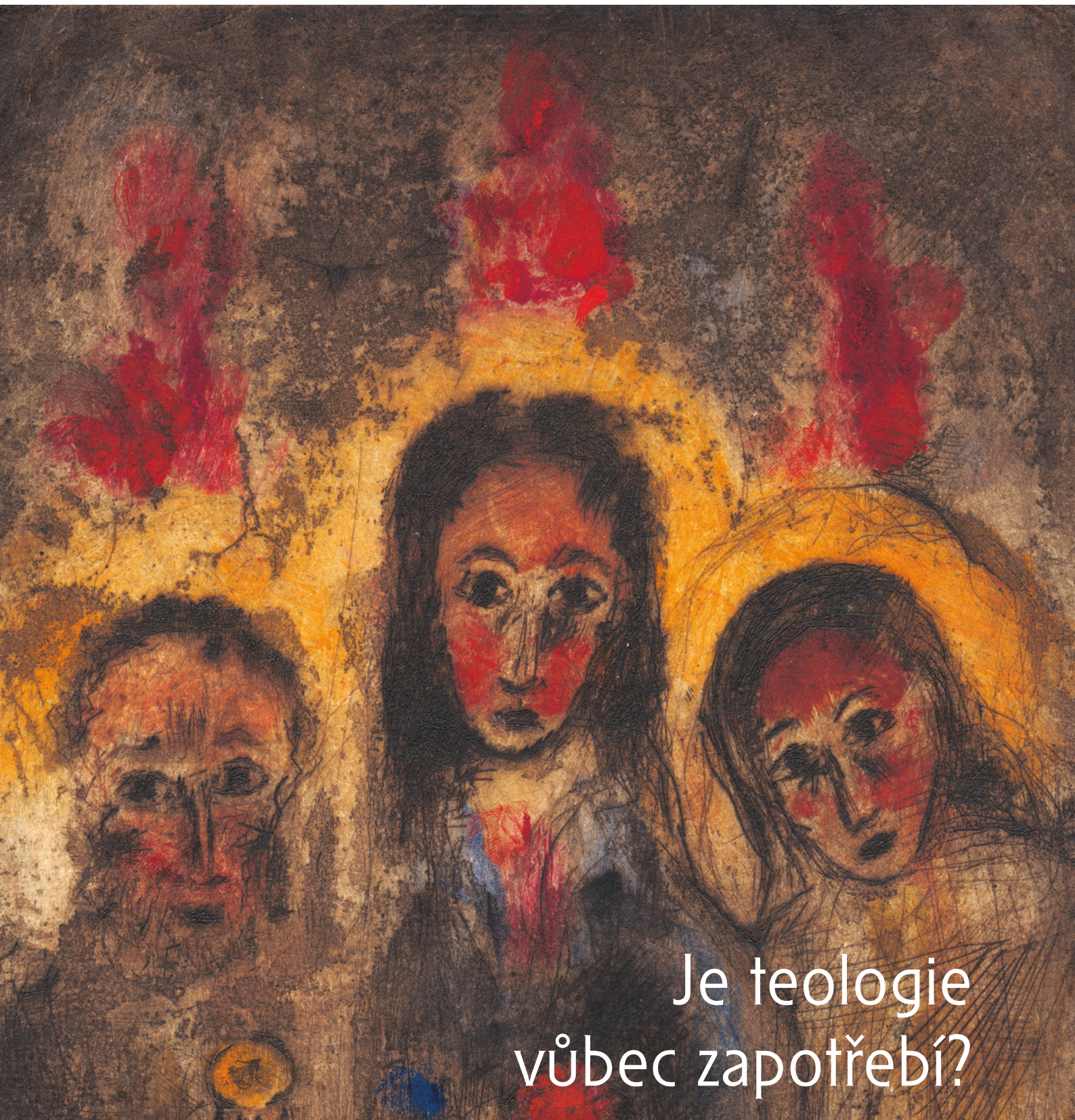

DOXA

ZPRAVODAJ
KATOLICKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTY
UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE

ROČNÍK 2, ČÍSLO 2, 2015–2016

Je teologie
vůbec zapotřebí?

Obsah

EDITORIAL

Vojtěch Novotný /1

FOCUS: JE TEOLOGIE VŮBEC ZAPOTŘEBÍ?

Tomáš Petráček – David Vopřada: *O dobách, kdy církev teologií žila/nežila, a kam to vedlo* /2

Jan Kotas – Radek Tichý: *Boboslovci, studium teologie a dar zvědavosti* /4

David Bouma – Lenka Makovcová Demartini: *Teologie a práce s lidmi* /6

Vojtěch Novotný: *Viděl jsem v nočním vidění* /8

MINULOST A PŘÍTOMNOST

Martin Vaňáč: *Kam s ní, aneb kterak fakulta do Dejvic přišla* /9

VN: *Dovětek* /12

AKADEMICKÝ ŽIVOT: *Dlouhodobý-strategický záměr 2016–2020* /13

ABSOLVENT

Marie Kolářová – Eva Vybíralová: *Teologie, právo, služba* /17

Ivana Čornejová: *Ctibodný Martin Středa SJ* /19

VZPOMÍNÁME

Josef Krajl: *Bohumil Kolář (1924–2015)* /21

ZA HRANICE

Eliška Vrbová: *Drážďany* /22

INFORMACE /23

PUBLIKACE /25

OBHÁJENÉ DISERTAČNÍ A RIGORÓZNÍ PRÁCE /27

NADAČNÍ FOND ARNOŠTA Z PARDUBIC /28

Václav Talíř: *Dopis čtenářům*

David Kučerka: *Proč a jak?*

Doxa: zpravodaj Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Číslo a datum vydání: 2015–2016, roč. 2, č. 2, červen 2016

Vydavatel: Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Redakce: prof. Vojtěch Novotný, Th.D. (vedoucí redaktor); doc. PhDr. Josef Bartoň, Th.D.; PhDr. Milan

Pech, Ph.D.; PhDr. Radek Tichý, Ph.D., S.L.D.; David Vopřada, Dr.

Redakční kruh: ThLic. Marie Benáková; Ing. Renáta Molová; Mgr. et Mgr. Lenka Makovcová Demartini;

Mgr. Alice Bartůšková; Lic. iur. can. Eva Vybíralová

Adresa: Doxa, Thákurova 676/3, 16000 Praha 6, doxa@ktf.cuni.cz

Periodicita: 2x ročně

Grafická úprava: Vojtěch Nedbal podle grafické šablony Otakara Karlase

Tisk: Tiskárna Kleinwächter, Čajkovského 1511, 73801 Frýdek-Místek

Distribuce: KTF UK; Cena: zdarma

Registrace: MK ČR E 21835; ISSN 2336-5706

Historické snímky budovy Arcibiskupského semináře v Dejvicích jsou převzaty z Časopisu katolického duchovenstva 7–8/1925, 9–10/1925, 10/1927 a z časopisu Pestrý týden 47/1927. Výřezy z map na třetí straně obálky pocházejí z <http://www.dveprahy.cz/>.

Za text jednotlivých článků odpovídají autoři a jejich pohled nemusí vyjadřovat stanovisko KTF UK.

Redakce si vyhrazuje právo dodané rukopisy krátit.

© Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

položili jste si někdy otázku, k čemu je vůbec teologie? My ano. Máme ji za tak důležitou, že jsme se jí rozhodli věnovat podstatnou část té *Doxy*, kterou právě držíte v rukou.

Na počátku našeho rozhodnutí stála úvaha kolegy Jana Štefana z naší sesterské Evangelické teologické fakulty o „církevně lhostejné teologii“ a „teologicky lhostejné církvi“ (*Teologická reflexe* 2/2011). „Církevně lhostejný teolog by byl takový teolog, který se jako teolog o církve vůbec nezajímá. Teologizuje, jako kdyby církve neexistovala, quasi ecclesia non daretur. [...] Teologicky bezcharakterní církvi by byla taková církve, která neprojevuje jako církve žádný zájem o teologii. Žije, jako kdyby teologie neexistovala, quasi theologia non daretur. Fakt, že se v církvi na všech rovinách teologizuje, [...] považuje za nadstavbu nad vlastní stavbou církve.“ Žádoucím ideálem jsou podle Štefana „církvi přátelsky naklonění teologové, teologii přátelsky otevřená církve“.

S vědomím, že riziko teologicky lhostejné církve není plané, jsme se rozhodli předložit alespoň několik krátkých zamyšlení nad tím, zda je teologie vůbec k něčemu dobrá. Míněno: naší církvi. Aspekt „celospolečenský“ jsme pro tentokrát nechali stranou.

Odpovědí je myslím konec konců už vyobrazení na obálce, které zprostředkovává Reynkovu kontemplaci Letnic. Jako by se týkala toho místa Písma, kde se praví: „Na odhalené tváři nás všech se zrcadlí slavná zář Páně, a tak jsme proměňováni k jeho obrazu ve stále větší slávě – to vše mocí Ducha Páně“ (2 Kor 3,18). Panna Maria, apoštol Petr a Marie Magdalena jsou tu natolik prostoupeni Duchem zmrtvýchvstalého Pána Ježíše Krista, až tento Duch, který věčně vychází z Otce i Syna, „vychází“ i z nich samých jako jakási jejich vnitřní záře. A také jako zář, který je vede k tomu, aby hovořili „o velikých skutcích Božích“ takovými způsoby, jež budou smysluplné a srozumitelné (srov. Sk 2,1nn).

Otázka, k čemu je vlastně teologie dobrá, je legitimní. Stejně legitimní je otázka, k čemu by byla církve bez teologie. Byla by to církve bezduchá. Totiž, bez Ducha, Ducha ignorující.

Přijměte tedy naše pozvání, abychom toto oboustranné pouto společně promýšleli. V různých podobách se objevuje a vrací ve většině rubrik tohoto čísla *Doxy*. Kéž „církvi přátelsky naklonění teologové“ naleznou i s přispěním našeho časopisu „teologii přátelskou církve“!

Vojtěch Novotný
vedoucí redaktor

O dobách, kdy církev teologií žila/nežila, a kam to vedlo

doc. PhDr. Tomáš Petráček,
Ph.D., Th.D. (* 1972)
církevní dějiny, kněz

Teologie je nezbytná pro naplnění smyslu církve: hlásání evangelia a zprostředkování spásy.

S Tomášem Petráčkem rozmlouvá David Vopřada

Tomáš Petráček vyučuje na KTF UK světové církevní dějiny. Je knězem královéhradecké diecéze, univerzitním kaplanem a postulátorem beatifikačního procesu Josefa Toufara. Mezi jeho hlavní zájmy patří vztah církve a společnosti v moderní době, dějiny exegeze a historická antropologie.

Teologie je v církvi občas považována za nutné zlo, i když se její studium vyžaduje po kandidátech kněžství. Má teologie pro církev nějaký smysl?

Teologie jako reflexe víry je pro život církve naprosto klíčová. Prvním důvodem je sama povaha Zjevení, kterým se Bůh daruje a sděluje člověku. Žádá se od nás, abychom je přijali, abychom vyvinuli úsilí nezbytné k tomu, že pochopíme, co nám Bůh chce dát a sdělit. Musíme Zjevení vykládat. Proto každé křesťanské společenství vytváří svoji teologii a tradici, včetně těch, která to popírají a tvrdí, že Bibli čtou doslovně. Přitom ovšem platí, že čím jsme kulturně a historicky vzdálenější od doby prvotního zachycení Zjevení, tím náročnější a nesamozřejmější je, že Písmu správně porozumíme. Musíme tedy mít správnou hermeneutiku a znát patřičná fakta. Připomeňme třeba, jak potřebná je znalost zemědělských reálií Středomoří pro porozumění Ježíšovým podobenstvím.

Teologie je nezbytná pro naplnění smyslu, finality církve, jímž musí vždy být především hlásání evangelia a zprostředkování spásy. Ani evangelizaci ani pastorační práci se nemůže dařit bez soustavné myšlenkové práce na hlubším porozumění podstatě evangelijní zvěsti a její následné inkulturaci do jazyka, mentality a kultury lidí své doby. Církev musí stále provádět kritickou revizi všech forem své služby a života ve smyslu hermeneutiky evangelizace, zbaťovat se přežitých a nedostatečně evangelijních postojů, mentalit, struktur a chování a hledat vždy nové cesty, jak evangelijní zvěst zformulovat tak, aby oslovila současného člověka. Základním předpokladem je přijetí dějinnosti lidské existence a dějinnosti samotné církve.

To neznamená, že všechno musí nutně vymyslet teologové na fakultách. Naopak. Jejich charismatem a posláním je pozorovat, analyzovat a vyhodnocovat, co se děje v Božím lidu, mít prst na tepu doby a nabízet církvi, biskupům a pastoračním grémiím návody, jak porozumět na jedné straně tradici, na druhé straně společnosti a kultuře své doby. A ovšem vést budoucí ordinované i neordinované služebníky a služebnice církve, jakož i laiky, aby si osvojili tuto přemýšlivost, myšlenkovou odvahu, svobodu a otevřenost. Běda, když teologie a její výuka degraduje na ideologickou indoktrinaci a formace se mění na deformaci! Odtud vedla přímá cesta k sekularizaci a dechristianizaci společnosti, církev přestává plnit své poslání.

Velkou část našich absolventů tvoří kněží, ale nejen oni. Často lze od nich zaslechnout, že teologické studium bylo příliš teoretické a že je v pastorační praxi nevyužívají. Lze tento pohled nějak doplnit?

Neexistuje nic praktičtějšího než dobrá teorie. Z promyšlené, správné teorie vychází úspěšná praxe. Vždy proměnlivou a specifickou aplikaci na aktuální problémy pak mohou a musí provést na konkrétním místě sami. Problém s teologií je, že ji bohoslovci, budoucí kněží, nestudují jako volbu a často ji vnímají jako „nutné zlo“ pro dosažení svěcení. Ale to je neporozumění tomu, co je teologie a jaký je charakter a podstata jejich služby. Pokud odbývají svá

teologická studia, pak to nutně jejich službu negativně poznamená. Vina leží i na nás, pokud nejsme schopni jim nabídnout dobrou teologii. Navíc jsme všichni prolnutí dominantní postbolševickou technicistní, pragmatickou, ve své podstatě bytostně ne-racionální mentalitou pohrdání humanitním vzděláváním. A k tomu přidejme v katolické církvi od 16. století masivní před-podezření vůči intelektuálům v církvi, opět historicky podmíněné, ale mimořádně nešťastné. A konečně, bohoslovci bývají přetěžováni v seminářích mnoha formačními aktivitami na úkor studia. Teologie to nemá jednoduché.

Dobře, ale existovala někdy doba, kdy církev na teologii dbala? Přineslo jí to něco?

Doby největšího rozkvětu církve jsou dobou dobré teologie, např. doba církevních Otců či éra 13. století, kdy se asi nejvíce podařilo inkulturovat křesťanství a prolnout jím společnosti, stát, kulturu (aniž bych coby původní profesí medievista chtěl tuto dobu nekriticky adorovat). Příčinou úspěchu byla pluralita autorit (papež, panovníci, charismatické postavy, univerzity), svoboda a prostor pro promýšlení víry. Dnes jsme se ani zdaleka nepřiblížili odvaze, s jakou na středověkých univerzitách promýšleli tajemství víry. Univerzity vykonávaly řádný učitelský úřad církve, biskupové nebo papež vstupovali do věroučných záležitostí jen mimořádně. Takhle svoboda a otevřenost žel končí v době reformace a protireformace, kdy se teologie stává konfesně uzavřenou ideologií, ztratila svoji inovativnost a kreativitu. Takto ochromené křesťanství už nebylo schopné vést evropskou společnost.

Anebo tedy obráceně: k čemu to církev vedlo, když teologii náležitý prostor nedávala?

Asi nejhorší období nastalo v době antimodernistické štvánice let 1904–1914, kdy tzv. integrální katolicismus velmi problematickými prostředky eliminoval všechny ostatní proudy v církvi a umrtvil její intelektuální život na 40 let. Přes všechnu tu represi a násilí se zázračně podařilo přenést plamen svobodného myšlení dále a připravit teologickou půdu pro zásadní průlom k obnově církve v podobě druhého vatikánského koncilu. Ten je nemyslitelný bez mimořádné teologické práce lidí jako Congar, Ratzinger, Küng a mnoha dalších, kteří se přes různé šikany – na rozdíl od teologů 19. století – nenechali odradit od práce ani vytlačit z církve. Jak k tomu došlo a proč se impulsy koncilu nepodařilo naplnit, vypráví moje nová kniha *Církev, tradice, reforma*.

Existují důvody, proč by církev měla věnovat prostor, čas, prostředky, vlastní lidi teologickému bádání?

Každé společenství, které myslí vážně své poslání a záleží mu na budoucnosti, si cení těch, kteří jsou schopni přemýšlet, rozlišovat a hledat nové cesty. Česká církev by určitě měla více investovat do intelektuálního zázemí, neexistuje nic důležitějšího a potřebnějšího. Kdyby univerzitní teologie dokázala nabídnout mezioborové analýzy hlubokých pastoračních problémů a z nich vycházející návrhy řešení, možná už by nepřišla ani studentům tak nepraktická. Teologie se nesmí dělat pro akademický postup, ani pro pózování v učebnicích dějin teologie. Skutečný teolog svým myšlením slouží lidem své doby.

Západní průčelí AKS s kostelem sv. Vojtěcha, výsledný stav (1927)

Bohoslovci, studium teologie a dar zvědavosti

S Janem Kotasem rozmlouvá Radek Tichý

Jene, jsi od září loňského roku rektorem semináře, a asi se na to ptají všichni, ale zeptám se taky: jak to snášíš a jak se Ti daří kombinovat život fakulty a semináře?

Mám za sebou první měsíce a jsem tu velmi rád, ten úkol doprovázet budoucí kněze mne těší. V něčem mi dává i zabrat. Vážím si těchto bratří, kteří se vydali za Hospodinovým hlasem, a jsou i mně inspirací. Co se týče vztahu semináře a fakulty, jsem rád, že mám za sebou několik let vyučování a fakultu znám z učitelské strany. Když nyní působím mezi seminaristy-studenty, jsem snad schopen zprostředkovat jim postupem času něco, co oni třeba nezahlednou hned na začátku své cesty. Myslím, že díky práci „na obou březích“ mohu také trochu přispět k tomu, aby se rozpustily různé vzájemné předsudky. Rád bych, aby fakulta měla s radostí na mysli, že jednou z podstatných perspektiv její akademické služby je formace budoucích služebníků Božího lidu; a na druhé straně aby budoucí kněží vnímali, že akademické hledání Boha je důležité pro ně osobně i pro jejich službu, aby v nich rostla důvěra, že to má smysl.

Hned navážu. Má akademické magisterské studium pro boboslovce opravdu smysl? Nestáčila by nějaká „vyšší ministrantská“?

Tady jde o dvě nebo tři velká témata. První z nich je toto: Bůh a jeho dílo jsou člověku otevřeny tak, aby je poznal a sdílel. Cesta za pravdou je součástí našeho bytí lidmi a bytí křesťany. Akademické hledání pravdy je jen jednou z dimenzí této cesty, ale patří sem. Pokud by v celku hledání Božích věcí akademická reflexe chyběla, společenství věřících by mohlo být ohroženo, neboť náboženská člověka je sama o sobě ambivalentní. Ano, člověk je disponován tak, aby se mohl stávat bytostí náboženskou, ale skrze tuto dimenzi své přirozenosti může být také zmrzačen, zneužit a ztotožněn. Proto křesťanství nikdy nestálo jen na fiduciální víře, ale také na poznávání obsahu víry, smyslu toho, co Bůh zjevuje člověku o sobě samém a co zjevuje člověku o člověku. A proto je důležité, abychom jako budoucí služebníci Božího lidu „teď a tady“ dělali, co jsme jako křesťané dělali celých dva tisíce let: s odvahou o své víře v Boha přemýšleli. A aby nás odvaha poznávat Boží věci cestou rozumu otevírala jeho moudrosti a chránila před úpadkem víry, před zneužitím náboženství, před jeho pokleslými formami, před karikaturou Boha a člověka.

Druhé téma: Bůh a člověk se setkávají v dějinách, jejich vztah má dějiny, dílo spásy je v nejlepším slova smyslu příběhem a biblická víra sama má dějinnou povahu. Předala nám ji pokolení lidí, v nichž postupně rostla a rozvíjela se – s jejich životní zkušeností a s událostmi, jimiž je Hospodin provedl. Máme úkol přijmout tuto víru církve, ona má růst v nás a my v ní a takto živoucí a celostnou ji máme předat příštím generacím. Širší vzdělání, i to akademické, znamená mimo jiné uchopit dosavadní pouť Boha a člověka a učinit ji osobně svou, integrovat ji jako něco, co žije v nás, o co se opíráme a co můžeme předat ostatním. To nás spojuje s bohatstvím všeho, co znamená být člověkem před Boží tváří. Kdybychom na velkou teologii rezignovali, přestali se široce a neúčelově vzdělávat a dali přednost jen „praktickým pastoračním dovednostem“, budeme paradoxně nikoliv více, ale méně dobrými nástroji v rukou Hospodinových. On se totiž vtělil do všeho, co my jsme a žijeme jako lidé. A před námi stojí úkol být v Bohu naplněni člověkem, proniknout do pravdy a hloubky lidství a v něm nechat

Mgr. Jan Kotas, S.L.L.
(* 1970)
liturgika, kněz

*Duch Páně má moc
v nás probouzet
zvědavost před Bohem.*

zářit milost Boží, kterou jsme obdrželi. Podíl na tom, co jako lidé před Bohem jsme, se otevírá člověku i skrze akademické vzdělání. A pak je tu ještě třetí velké téma, a sice nároky kladené na „pastýře“ církve. Většina budoucích kněží ponese právě onu „pastýřskou“ zodpovědnost za živé křesťanské komunity a na některé z nich bude jistě vloženo břemeno biskupské služby. Stanou ve svých farnostech či diecézích nejen v roli toho, kdo s lidmi čte Písmo, modlí se a slaví svátosti, ale ocitnou se s nimi tváří v tvář dilematům doby a potřebě nalézt v evangeliu skutečné odpovědi. Pokud by neměli širší vzdělání a kritéria, nemohli by svůj „pastýřský“ úkol splnit. Jistě, budoucí kněze je potřeba uvádět do leckterých praktických dovedností. Myslím ale, že první část studia by měla být věnována něčemu jinému, totiž že se s určitým nadhledem a zaujetím myslí i srdce vystaví v člověku vskutku křesťanská a pastýřská *forma mentis*. Jinak hrozí, že vyprodukuje, čemu se hanlivě říká „fachidiot“. Opíráme se o vedení Duchem svatým, jeho vedení se ovšem rozvíjí v souvislosti s disponibilitou člověka. Milost předpokládá, že tu je dobře se rozvíjející přirozenost.

Do semináře ale nepřicházejí jenom kandidáti studijně nadaní. Má být studium na KTF, jak je vystavěno dnes, podmínkou svěcení?

Církev na Západě trvala na tom, že její kněží musejí být schopni takové míry intelektuálního poznání, jaká odpovídá dnešnímu pomaturitnímu studiu. Sv. Terezie z Avily říkala, že dává přednost zpovědníku vzdělanému před jen zbožným. Myslím, že ke svěcení by neměl dojít člověk, který není schopen – v míře překračující úplného prostáčka – dohlédnout složitost lidského života a mnohovrstevnatost Božích darů. Samozřejmě je oprávněné klást otázku, zda univerzitní forma studia je laťkou, kterou musí přeskochit opravdu všichni.

Zeptám se ještě obráceně: Současná společnost je velmi vzdělaná. Nebylo by tedy patřičné, aby všichni kněží měli licenciáty či doktoráty, i když je třeba neuplatní v akademické sféře?

Další vzdělávání kněží bych nesmírně podporoval. Myslím, že by se místní společenství i diecézní biskup měli starat o to, aby kněží po celý život, rok za rokem rozvíjeli své schopnosti dát se Kristu jako dobrý nástroj. Rytmus kněžské služby by měl být střídáním dekád věnovaných pastoračnímu nasazení a období zasvěcených rozvoji poznání a dovedností. Postgraduální studium je pro církev velkým vkladem do budoucnosti. Kněží i díky němu rostou ve své kvalifikaci pro službu uvnitř církve. Dostává se jim ale také potřebného nadhledu a zušlechtnění charismat, díky čemuž pak mohou požehnaně působit i vně církevního společenství, ve veřejném prostoru, a sdělovat v něm to, co křesťanství přináší. Není třeba oplakávat situaci, kdy biskup dobrého kněze na pár let uvolní, aby se rozvíjel – bez ohledu na to, jestli se pak stane akademikem, nebo bude v pastorační službě s větším kapitálem vnitřního bohatství. Je to jedna z důležitých dimenzí církve. Jako jsme zvyklí, že kněz odchází každý rok na exercicie, mohli bychom si zvyknout, že se může a má v pravidelném rytmu věnovat vzdělávání. Budeme-li do hloubky znát věci Boží i lidské, projeví se to i v praktickém způsobu vedení společenství, která nám budou svěřena.

Praktická otázka na závěr. Jak si může kněz v terénu udržet kontakt s teologií?

To je nesnadné. Jedno z rizik, která nás ohrožují, je hektičnost života a nesmírné množství požadavků, které na nás tlačí. Někdy se proměňujeme ve stroje. Vidím jako úkol učit se rozumně kráčet časem tak, abychom si vedle práce, kterou musíme vykonat, uchovali ještě mentální kapacitu k prohlubování poznání a ke hledání cesty dál. To je také služba Božímu lidu. Nemáme za úkol jen to, co se v přítomném okamžiku staví jako nejnaléhavější – některé věci nejsou naléhavé, a přesto jsou navýsost důležité. A pak, když si vyprošujeme dary Ducha svatého – existuje přece dar poznání! Duch Páně má moc v nás probouzet zvědavost před Bohem. A zvědavost před Bohem nás může vést a „nutit“, abychom ten prostor vybojovali.

Skica západního průčelí seminárního kostela sv. Vojtěcha (1927)

Teologie a práce s lidmi

ThLic. David Bouma, Th.D.
(* 1971)
fundamentální teologie, kněz

Teologie může pomoci porovnat hodnoty, pročišťovat srdce, a učí dívat se na sebe, lidi a události pohledem Božím.

S Davidem Boumou rozmlouvá Lenka Makovcová Demartini

Byla jsem svědkem rozhovoru absolventů teologie – laiků několik let po jejich absolutoriu. Pracují na nejrůznějších místech, od velvyslanectví až po vězeňskou službu. Všichni se shodli na tom, že „kdo jednou studoval teologii, je schopen dělat cokoli a už navždy vidí věci jinak“. Myslíte, že jde o přehnaný závěr, nebo již základních pět let teologických studií obsahuje něco, co k takovému vyjádření opravňuje?

Myslím si, že model vzdělávání, kde se student naučí sadu informací a osvojí si jakési profesionální „know how“, kterým získává kvalifikaci na celý život, je nedostatečný. Kdesi jsem četl výsledky výzkumu o profesních úspěších absolventů tzv. neužitečných oborů ve Velké Británii. Psalo se tu, že řada lidí, co vystudovali klasickou filologii, archeologii či filosofii, se velmi dobře uplatňuje na pracovním trhu, a to nejen v akademickém prostředí, ale též v médiích, byznysu a všemožně jinde. Je to překvapivé jen zdánlivě, jelikož na řadu profesí nestačí jen vyškolený odborník na úzký segment problémů. Mnohem spíše je zapotřebí to, aby absolvent uměl aktivně vyhledávat a propojovat informace, tvořivě a kriticky myslet a čerpat z toho, čemu asi můžeme říkat všeobecný rozhled, ideálně dokonce solidní humanitní vzdělání. Teologie má ještě několik výhod navíc: může pomoci porovnat si priority, pročistit motivace a naučit se dívat na věci s nadhledem.

Vy sám jste katolický kněz a učitel fundamentální teologie, ale také učitel psychologie a sociologie náboženství, problematiky sekt, mezináboženského dialogu a podobně. Jste tedy v živém kontaktu s nejrůznějšími lidmi. Samozřejmě zejména při Vaší přímé pastorační práci. Jak se k sobě vztahují teologie a práce s konkrétními lidmi? Nejsou si obě oblasti svým způsobem vzdáleny?

Ano, jsem v kontaktu s řadou lidí, ať v akademickém prostředí, v pastoraci i jinak. Fundamentální teolog je však na tento kontakt nastavený, jelikož se věnuje disciplíně, která zkoumá nejen východiska teologického myšlení a otázky věrohodnosti křesťanství, ale má také v popisu práce komunikaci víry a teologie směrem „ven“. Má naslouchat podnětům a námitkám z prostředí nekřesťanských náboženství i různých forem ateismu a agnosticizmu, a v současnosti zejména ze světa tzv. nové religiozity. Čím jistější jste si ve vlastní víře, tím lépe se můžete vydat vstříc světu lidí hledajících nebo tápajících. Teologie a víra umožňuje tomuto světu rozumět. Podobné je to i v ekleziálních záležitostech. Pokud víte, proč jste členem církve, můžete pokorně a do jisté míry pokojně doprovázet lidi, kteří mají s církví problém. V mnohém jim dát za pravdu a v ostatním možná trochu pomoci.

A zcela konkrétně: pastorační práce stojí v napětí mezi psychologií, sociální prací, vzděláváním a výchovou. Kde je ale místo pro teologii samu v jejím specifickém obsahu?

Teologie umožňuje pohybovat se v pevném a inteligentním rámci křesťanské víry. Tento rámec – zdá se mi – většinou dobře pojme zkušenost a problémy lidí, se kterými se setkáváte, a nabízí perspektivu, jak na tyto zkušenosti a problémy nahlížet a reagovat. Teolog v pastoraci není jakýsi „děd Vševěd“, má však oproti nevěřícím kolegům v pomáhajících profesích obrovskou výhodu, že kromě často nezbytné psychologické a sociální pomoci může odkazovat k nekonečné Boží možnosti. Čím méně se však v prvním plánu – dle mé zkušenosti – o Pánu Bohu mluví, tím lépe. Rád si na otázku o víře počkám,

někdy to trvá i roky. Ještě jinými slovy: přichází-li za mnou lidé s problémy, které nejsou primárně pastorační a teologické, snažím se respektovat relativní autonomii jednotlivých problematik a spolupracovat s odborníky. Někdy (k mé radosti) naše setkávání přeroste do rozhovorů o víře a modlitbě, a to pak pochopitelně mohu těžit ze své křesťanské a teologické kompetence. Je asi jasné, že trochu jiný postup volím u existenciálních křesťanů a jiný u těch, kteří přicházejí na základě své intuice, že tento chlápek, přestože je kněz a teolog, by jim možná mohl pomoci.

Abychom se vrátili na začátek k vyjádření našich absolventů: Co je to jedinečné, co teologie přináší – konkrétně do Vaší práce?

Na začátku jsem zmínil, že teologie může pomoci porovnat hodnoty, pročišťovat srdce, a učí člověka dívat se na sebe, lidi a události pohledem Božím. Víra a teologie je něco primárně osobního, je to vnitřní světlo, které září v soukromí a skrytosti. Patří nejprve a navždy – eriksonovsky řečeno – do světa *identity* jednotlivce. Je-li identita kněze a teologa sycena září vzkříšeného Krista a zavlažována jeho životodárným Duchem, pak se to odrazí na jakémkoliv druhu *intimity* – tedy na konkrétních vztazích s přáteli, farníky i klienty, se kterými máte tu čest nebo povinnost se setkávat. Pokud to bude znít banálně a pateticky, nepůjde s tím nic dělat, a i tak budu muset říci, že teologie mi přináší do konkrétní práce rozměr modlitby a darovanou schopnost dívat se na lidi jako na milované dcery a syny Boží.

Na závěr, co byste přál Katolické teologické fakultě do příštích let a desetiletí?

To je těžká otázka, ale zodpovím ji ve smyslu předchozích odpovědí, možná tedy až příliš osobně. Naší teologické fakultě bych přál především jinou adresu. Mám na mysli místo neroztříštěné, stočené kolem kaple a fakultního baru v italském slova smyslu. Měl jsem to štěstí studovat čtyři roky na jezuitské Gregoriáně a vím, jak krásné je, když můžete trávit celý den ve vzdělávací instituci, kde můžete proplouvat z knihovny do učeben a zase nazpátek, jak příjemné je, že se ve škole můžete najít a pohovořit s přáteli u šálku dobré kávy, nemluvě o možnosti udělat pár kroků v hezkém prostředí a protáhnout si záda. Chápu strategii církevního financování, ale investice do pěkné budovy se zahradou se stokrát vrátí. Silný dojem na mě udělal rozhovor s architektem Josefem Pleskotem, který hovořil o prostorech, které zabíjí. To je dle mého názoru to, co musíme opustit.

Východní průčelí AKS
s hlavním vchodem,
výsledný stav (1927)

Viděl jsem v nočním vidění

VOJTĚCH NOVOTNÝ

Trakt teologické fakulty

K čemu je vůbec teologie? Tam, kde je nejvíce sama sebou, k ničemu – a právě takto je nezbytná. Její podstatou je nezištný, milující zájem o Hospodina. Jak to vím? Vlastně to ani nevím. Jenom o tom sním. Seběhlo se to takto:

Zdál se mi sen. Seděl jsem u psacího stolu a psal jakýsi posudek. Bylo mi zatěžko udržet pozornost. Popravdě, nebavilo mne to. A pak, hlava mi klesala únavou. Bojoval jsem s tím, ale co chvíli jsem se na několik okamžiků propadl do spánku. Nedokázal jsem tomu účinně vzdorovat. Nakonec jsem usnul.

Ocitl jsem se rázem zcela jinde. Ležel jsem na stráni, ruce pod hlavou, a hleděl do nebe. Pode mnou se prostírala rozlehlá planina, po níž se procházely skupinky mužů, kteří se s ustaranou tváří lapiduchů z polní nemocnice věnovali jakési nesmírně důležité rozpravě. Rychle jsem pochopil, že jsou to všechno teologové. Nemohu ale přesně říci, o čem spolu hovořili. Neslyšel jsem je totiž dobře, jen čas od času ke mně dolehy útržky vět nebo jednotlivá slova: současný člověk, spirituální dimenze, zodpovědnost za stav společnosti, eklesiálně relevantní, odtrženost od života, překonat odcizení, rekontextualizace, epistemologický statut, interdisciplinární charakter, aplikovaný výzkum, transformativní diskurs, hermeneutika, postmetafyzické a postkritické myšlení, otevřený narativ, transcendence bez dogmatismu, vždy jiný Bůh, evangelizační potenciál, liturgicko-pastorační provoz, doprovázení, existenciální periferie, znamení času, křesťan budoucnosti...

A ještě mnoho jiného. Slova ctihodných teologů bzučela všude kolem mne. Moc jsem jim nerozuměl, ale bylo to tak přesvědčivé! Jenže jak jsem tak hleděl do nebe, oblaka měnila podoby a mně bylo zatěžko udržet pozornost. Nakonec jsem usnul.

Zase jsem byl na téže stráni a zase viděl tutéž planinu. Tentokrát na ní stála jedna jediná, ne zcela patrná postava, snad ani ne teolog, nýbrž jen jakýsi duch, který pronášel věty vytržené z Písma: Syn Boží přišel a dal nám schopnost poznat pravého Boha. – Nikdo nezná Syna než Otec, ani Otce nezná nikdo než Syn a ten, komu by to Syn chtěl zjevit. – Až přijde Přímluvce, kterého vám pošlu od Otce, Duch pravdy, jenž od Otce vychází, ten o mně vydá svědectví. – Chci, abyste hluboce pochopili a plně poznali Boží tajemství, jímž je Kristus. – Prosím, aby mohli poznat Kristovu lásku, která přesahuje každé poznání, a dát se prostoupit vši plností Boží. – Změňte smýšlení! – Mějte mysl Kristovu! – Milujte Boha celou myslí! – Okuste a vizte, jak je dobrý Hospodin! – Pohlédte k němu, ať se rozveselíte! – Radost z Hospodina ať je vaší silou!

Tímto způsobem pak onen duch pokračoval ještě delší dobu. Znělo to lahodně a já postupně dospěl k rozhodnutí, že nechci znát nic než Ježíše Krista, a to ukřižovaného. Úplně jistý jsem si tím ovšem nebyl. A pak jsem zase usnul.

Nebyl to spánek poklidný. Ocitl jsem se totiž opět mezi oněmi teology, dospělými a starostmi obtěžkanými. Tu mne prostoupilo jakési bláznovství a já, náhle oděn v šaškovský šat, jsem pobíhal mezi nimi a neuměle propěvoval: „Milost našeho Pána Ježíše Krista, láska Boží a společenství Ducha svatého s vámi se všemi!“ Trochu jsem je tím rušil, avšak přijímali mou výstřednost se shovívavou trpělivostí. Byl jsem jim za to vděčný a poskakoval, co mi síly stačily.

Když už mne bolely nohy, lehl jsem si na stráž a usnul.

Musím přiznat, že jsem z toho všeho zmatený. Snad se to zlepší, až se konečně probudím. Tahle noční vidění, to není nic pro mne.

Kam s ní, aneb kterak fakulta do Dejvic přišla

MARTIN VAŇÁČ

Po celou dobu své novodobé existence se Katolická teologická fakulta v Praze potýkala s nedostatkem vhodných místností. Svůj zápas o setrvání ve svazku univerzity chtěla podpořit umístěním v plánovaném univerzitním areálu. Úzké spojení s arcibiskupským seminářem považovala jen za dočasné nouzové řešení, které přijala pod nátlakem pražského arcibiskupa. Nakonec i z budovy semináře byla dvakrát vykázána.

K rozdělení pražské univerzity, tehdy nazývané Karlo-Ferdinandovy, na německou a českou došlo v r. 1882. Teologická fakulta, umístěná spolu s arcibiskupským seminářem v Klementinu (seminář sídlil v 1. a 2. patře tzv. křížovnické chodby), však existovala i nadále jako společná při německé univerzitě, neboť pražský arcibiskup Fridrich Schwarzenberg, rakouská vláda i císař byli proti jejímu rozdělení. Po řadě intervencí, ke kterým se přidal i nový pražský arcibiskup František Schönborn, nakonec došlo k rozhodnutí o zřízení české teologické fakulty od akademického roku 1891/92.

Na základě rozhodnutí ministerstva kultu a vyučování zůstaly místnosti nerozdělené fakulty v držení německé fakulty, zatímco pro českou měly být zajištěny místnosti

nové (bez ohledu na poměr zapsaných studentů obou fakult v roce 1891/92 – na české 168, na německé 76). K tomu však nedošlo. Hrozbu odložení aktivace české fakulty odvrátilo svolení pražského arcibiskupa s provizorním řešením, že se přednášky budou prozatím konat v prostorách semináře, tedy v ubikacích seminaristů.

Tristní situaci popisují stížnosti profesorů, podle kterých se nedostávalo pro všechny studenty stolů, takže někteří si museli psát poznámky opřením o zeď. Určitou naději na zlepšení situace byly úvahy o stavbě nové budovy pro seminář, plánované na konci 90. let 19. století v Seminářské zahradě pod Petřínem. Prostory semináře v Klementinu byly dlouhodobě nevyhovující a střecha byla v havarijním stavu. Z projektu stavby nové budovy prozatím sešlo a později byly pozemky Seminářské zahrady pražským arcibiskupstvím převedeny do majetku Prahy výměnou za pozemky pro výstavbu nové budovy v Dejvicích.

Epidemie střevního tyfu na jaře 1901 a požadavek městského lékaře na okamžité uzavření semináře a fakulty nakonec vedly k hledání náhradních prostor pro českou teologickou fakultu mimo areál Klementina.

Interiér kostela sv. Vojtěcha

Betonová kazatelna s atributy jednotlivých evangelistů v kostele sv. Vojtěcha

V listopadu 1901 se fakulta přestěhovala do pronajatých místností v Clam-Gallasově paláci v Husově ulici. Také toto řešení bylo provizorní, jak dokládá žádost fakulty o budoucí umístění do plánovaného areálu právnické fakulty v rámci staroměstského asanačního obvodu z prosince 1901 (tato stavba byla realizována ve 2. polovině 20. let). V Clam-Gallasově paláci zůstala fakulta do února 1915, kdy se z důvodů výpovědi přestěhovala do nově najatých místností v 2. patře budovy ve Spálené ulici 90/15 (přesnou lokalizaci prostor komplikují pozdější přestavby, jednalo se o zadní část domu, v němž je dnes průchod mezi Spálenou a Opatovickou ulicí).

Situaci teologické fakulty po I. světové válce komplikovala celá řada skutečností. Dosavadní spíše teoretické diskuse o vhodnosti teologického studia na univerzitě dostaly konkrétní podobu v podání Františka Krejčího školskému výboru Národního shromáždění, jímž v listopadu 1918 navrhnul vyjmutí teologických fakult z rámce univerzity. Už během války došlo k výraznému úbytku studentů, což bylo způsobeno jak tíživými poměry v semináři (vzhledem k problémům se zásobováním byl opakovaně uzavřen a studenti posláni domů), tak šířícím se proticírkevním hnutím. V neposlední řadě pak majitel domu ve Spálené ulici zahájil v r. 1919 stavební úpravy, které rušily výuku.

Nový pražský arcibiskup František Kordač, dlouholetý profesor na teologické fakultě, vyzval k opětovnému přestěhování fakulty do místností arcibiskupského semináře v Klementinu, kde se poklesem počtu seminaristů uvolnily prostory. Společná komise zástupců fakulty a semináře však tuto možnost odmítla. Na pozadí probíhajícího jednání o vyloučení fakulty ze svazku univerzity a politických úvah o odluce církve od státu byla jedním z důvodů odmítnutí snaha fakulty o umístění v plánovaných univerzitních novostavbách, čímž demonstrovala svoje vědomí příslušnosti k univerzitnímu organismu. Také se předpokládalo, že pokles studentů je jen dočasný, takže by prostory semináře později opět nevyhovovaly. Ke značné nelibosti arcibiskupa se do uvolněných prostor semináře v Klementinu nastěhovala v květnu 1920 nově vzniklá Husova československá evangelická bohoslovecká fakulta. Katolická fakulta zůstala ve Spálené ulici, přestože zprovoznění tiskárny ve dvoře budovy v r. 1921 bylo příčinou dalších problémů (stížnosti např. na velký hluk strojů a zápach oleje).

V l. 1925–1927 se arcibiskupovi Kordačovi podařilo realizovat ambiciózní projekt výstavby nového arcibiskupského semináře v Dejvicích, v němž měly být umístěny obě teologické fakulty, tj. německá i česká (v I. patře). Když o svém záměru v březnu 1926 informoval fakultu, odpověděl její profesorský sbor v květnu 1926 obsáhlým memorandem, v němž tento krok odmítl. Připomněl svoji mnohaletou snahu o získání místností v rámci plánova-

Malé oltáře a zpodobnění v kostele sv. Vojtěcha

Pohled do kaple umístěné v kopuli AKS

ných univerzitních budov, což by žádoucím způsobem podpořilo příslušnost fakulty k univerzitě (ostatní fakulty české univerzity mezitím vyslovily souhlas s návrhem na vyloučení teologické fakulty!). Přestěhováním do budovy semináře by se profesorský sbor najednou před veřejností zřekl toho, „co si jednou vybojoval“.

Memorandum připomíná také „kulturní poslání“ fakulty, které vyžaduje, aby stála v centru města, poblíž univerzitní knihovny (myšlena dnešní Národní knihovna), dalších fakult a veřejných institucí, na jejichž práci se vyučující fakulty podílí: „Přílišným vzdálením od těchto institucí utrpěl by i význam fakulty i společenské postavení profesorů ve vědeckém světě.“ Rovněž se připomínalo studium členů řeholních společenství, kteří sídlí v centru, účast studentů z jiných fakult na přednáškách a seminářích, mimořádní studenti (ti nebydleli v semináři) a pravidelné přednášky pro veřejnost. „Přenesením do vzdálených Dejvic zbavila by se fakulta navždy možnosti, že by její přednášky ze zájmu mohli navštěvovat posluchači jiných fakult, zdržovaní svými ústavami ve středu města.“

Vzdálenost arcibiskupského semináře od nových univerzitních budov profesori jako problém nevnímali, přestože vedení semináře těžce neslo už jen docházení seminaristů z Klementina do Spálené ulice a zpět (museli chodit pohromadě vždy celý ročník). Memorandum poukázalo na situaci ve Vídni nebo v Římě, kde se rovněž nenaléhá, aby se fakulty přestěhovaly do seminářů, ale udržuje se jejich spojení s univerzitami. Potíže s cestováním zvládnou snáze mladí lidé než profesori: „Mladým posluchačům může cesta na přednášku a z přednášek – jak tomu jest ku př. v Římě – sloužiti za povinnou pro-

cházkou, kdežto profesorům byla by ubráním a ubíjením drahého času, poněvadž na jednotlivou přednášku by museli vynaložiti celé půldne.“

Za zmínku stojí též vyjádřená obava, že „umístěním fakulty v kněžském semináři byla by ohrožena i prestiž a autonomie fakulty, která by tak v očích široké veřejnosti byla degradována na pouhý podřadný ústav theologický“. To byl odkaz na existenci tehdejších diecézních seminářů s teologickými učilišti. A na závěr vyjadřují profesori obavu (plynoucí ze zkušenosti), že „toto spojení přináší velmi často řevnivost vůdčích činitelů (tj. semináře a fakulty), což vyvolává nepříjemný neklid v obou sborech a neblaze působí na mravní výchovu svěřenců“.

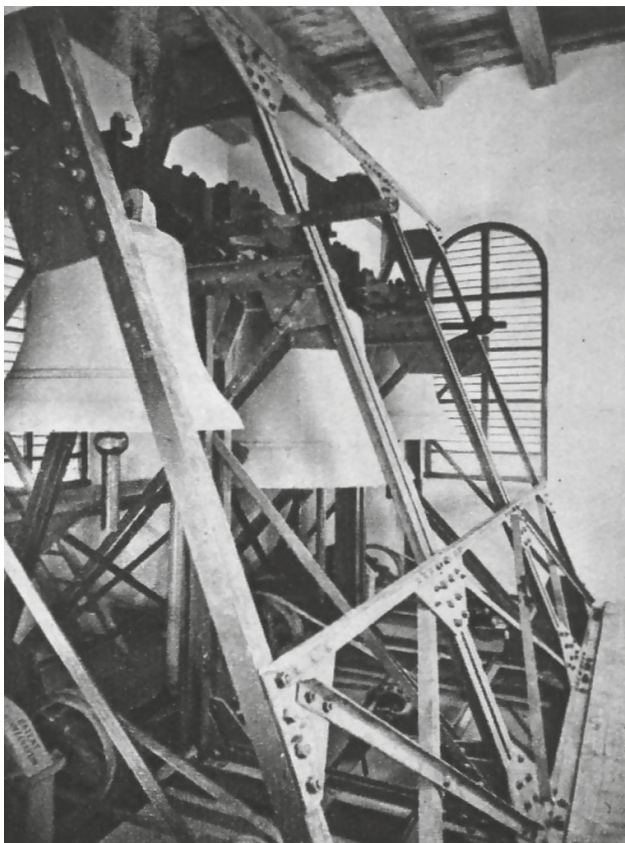
Po dalších jednáních a výhrůžkách arcibiskupa nejvyšší autoritou, tj. příslušnou římskou kongregací, nakonec děkan fakulty Vojtěch Šanda oznámil ministerstvu v říjnu 1927, že fakulta na čas ustupuje nátlaku arcibiskupa a přestěhuje se do nové budovy. Jednání o výši nájmu – tolik důležitého pro arcibiskupství, které se projektem zadlužilo – se táhlo ještě několik let. Růst počtu studentů a zavedení 5. ročníku vedlo brzy i zde k nedostatku místa, takže fakulta urgovala své umístění v plánovaných univerzitních budovách, k jejichž realizaci však vzhledem k hospodářské krizi nedošlo.

Nakonec fakulta v „provizoriu“ v semináři v Dejvicích zůstala, i když také odsud byla dvakrát spolu se seminářem vypovězena.

Když byla v r. 1939, podobně jako jiné české vysoké školy, uzavřena, probíhala výuka budoucích kněží v tzv. Arcidiecézním bohosloveckém učilišti. Nejprve od r. 1940 v koleji Arnošta z Pardubic ve Voršilské ulici. Po vystěhování semináře z Dejvic do arcibiskupského zámku v Dolních Břežanech v r. 1942 probíhala výuka tamtéž. Knihovny vědeckých seminářů byly z Dejvic přestěhovány do tzv. Cukerního paláce na dnešním Senovážném náměstí, kde také sídlila fakulta německá. Právě zde obnovila v r. 1945, po skončení války, svoji činnost fakulta česká (ta německá zanikla). Poté, co obdržela z těchto prostor výpověď, požádala následujícího roku ministerstvo o opětovné najmutí místností v I. a II. patře semináře v Dejvicích s požadavkem na oddělení od semináře a vlastní zvláštní vchod. Od r. 1946 tedy sídlila opět v Sadové ulici (tak se od r. 1929 jmenovala

Pohled do seminárního pokoje

Kostelní zvony s elektrickým pohonem

ulice, jež nesla v l. 1940–1945 název Schubertovy sady a od r. 1961 Thákurova ulice).

Další exil jí přinesl komunistický režim vedený snahou o potlačení vlivu katolické církve ve společnosti. Vyloučení teologické fakulty z rámce univerzity v r. 1950 mu nestačilo. Aby ji uvrhl do co největší izolace, přestěhoval ji (i arcibiskupský seminář) v létě r. 1953 do budovy bývalého probostství a semináře v Litoměřicích. Přesun byl fakultě zdůvodněn obranou státu v době ohrožení republiky. V médiích se pro změnu uvádělo, že vzdálenost od velkoměstského ruchu bude napomáhat usebrané mysli, poctivému studiu a osobní zbožnosti.

Rok 1990 znamenal pro fakultu nejen její opětovné začlenění do svazku univerzity, ale také návrat do „provizoria“ v budově arcibiskupského semináře v Dejvicích.

Základní použitá literatura:

VAŇÁČ, Martin. Memorandum profesorů KTF z roku 1936 proti přestěhování fakulty do Dejvic. *Getsemany* 2002, č. 7–8, s. 173–179

VAŇÁČ, Martin. Problémy s umístěním Katolické teologické fakulty české univerzity v letech 1891–1939. In *Sborník Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy VI*. Praha: Karolinum, 2004, s. 376–392

Zprávy o projektech a provedení stavby i o její výzdobě: *Časopis katolického duchovenstva* 7–8/1925 a 10/1927 (www.depositum.cz)

Dovětek: před 650 lety...

... založil Karel IV. listinou z 30. července 1366 kolej nesoucí jeho jméno. Učinil to s konkrétním záměrem: chtěl napomoci tomu, aby se navýšil počet učitelů teologie, kteří by věřící poučovali o pravdě Boží. Rozhodl, že v nové koleji bude bydlet dvanáct magistrů svobodných umění, kteří vynikají mravy i vědomostmi, přičemž dva z nich měli být schopni vyučovat teologii – jeden Písmo (biblistiku) a druhý *Sentence* Petra Lombardského (dogmatiku a morálku). Ti měli učit ostatních deset kolegů, kteří tak měli „za účelem rozkvětu pravověrné víry a ke slávě a cti Boží“ studovat teologii. Kolej sídlila původně na Malé Straně, v domě, který předtím vlastnil žid Lazar. Po dvaceti letech se Karolinum nastěhovalo do míst, kde stojí dodnes. – Zde je začátek Karlova listu:

Ve jménu svaté a nerozdílné Trojice šťastně [začato], amen.

Karel Čtvrtý, z přízně Boží laskavosti vždy vznešený císař římský a český král. Na věčnou paměť.

Má se o nás za to, že z dobrotivosti, jež je nám vrozena, vykonáváme potěšující povinnost královské shovívavosti s náležitě velkomyslnou laskavostí tehdy, když se pečlivě staráme o to, co je ke skutečnému prospěchu křesťanské víry.

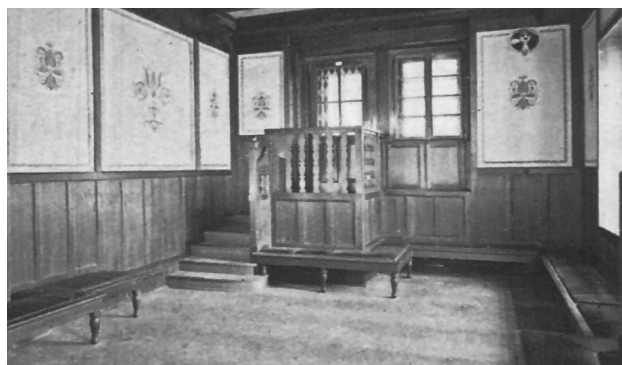
Poněvadž základy nejposvátnější katolické víry se vyjevují v moudrosti učenců, zvláště těch, kteří se věnují přeblaženým studiím posvátné teologie [sacrae theologiae], chováme k počtě všemohoucího Boha a uctění pravé víry záměr úsilovat o navýšení počtu doktorů a magistrů posvátných věd [sacrae paginae], aby se láska k víře zakořenila v srdcích věřících tím silněji a lahodněji, čím více bude těch, kdo budou vyučovat pravdě posvátné nauky [sacrae doctrinae].

Proto jsme na základě vlastních úvah a s přispěním moudré rady svých knížat a šlechticů právoplatně rozhodli, že ve svém vznešeném městě Praze, v němž z milosti Apoštolského stolce a díky svolení českého krále k žádosti knížat, baronů, šlechticů a obyvatel vzkvétá obecné učení [univerzita], založíme a zřídíme jakousi kolej, kterou jsme také tímto z autority českého krále náležitě založili a zřídili, a na znamení přízně jsme ji s Pánovou nápomocí pojmenovali vlastním jménem tak, aby byla na velký nazývána kolej Karlova...

EDICE: *Monumenta historica Universitatis Carolo-Ferdinandae Pragensis* II/1. Pragae: Typis Joan. Spurny, 1834, s. 231–234 (č. 5)

VN

Kužárna

DLOUHODOBÝ-STRATEGICKÝ ZÁMĚR 2016–2020

Na podzim r. 2015 byl na KTF UK vypracován a schválen dlouhodobý-strategický záměr, který vytkl cesty, jimiž se chce fakulta ubírat v letech 2016–2020.

Dokument navazuje na obdobný záměr Univerzity Karlovy. Fakulta totiž přijímá priority, jež si univerzita vytkla, a konkretizuje jejich realizaci způsobem, který by byl přiměřený specifickému poslání fakulty, jejímu stavu a výzvam současnosti.

Text je členěn do dílčích kapitol, jež jsou věnovány hlavním oblastem života a působení fakulty. Každá z nich definuje dílčí cíle, nástroje a indikátory, které umožní zpětné hodnocení učiněných kroků.

Ze záměru, jehož úplné znění je k dispozici na www.ktf.cuni.cz, vybíráme:

PREAMBULE

Akademická obec Katolické teologické fakulty si je vědoma toho, že jí její poslání a tradice zavazují k tomu, aby s maximálním nasazením pečovala o stav katolické teologie v českých zemích a o to, aby poznání křesťanské víry a jejích dějinných projevů inspirovalo život církve i étos a kulturu společnosti. Ví, že k tomu, aby byl tento závazek patřičně naplňován, je nezbytné promyšlené a vytrvalé úsilí o zkvalitňování všech činností, vztahů a struktur, které fakultu definují. [...]

SPECIFICKÉ POSLÁNÍ FAKULTY

Teologická fakulta byla v r. 1347–1348 předmětně vymezena jako ta část pražské univerzity, jež se věnuje poznání Božího zjevení a jež je takto těsně spojena s misijním úkolem, který Ježíš Kristus svěřil své církvi (Mt 28,18–20). Bylo zřejmé, že si Boží tajemství tuto pozornost zaslouhuje a že má lidstvo z jeho poznání a sdílení prospěch, neboť se mu tak odhaluje podstata, cíl a prostředky smysluplné a spořádané existence jednotlivé osoby i společnosti jako celku. Toto poslání bere Katolická teologická fakulta i dnes za své.

Při jeho naplňování se chce řídit principem excelence (*magis*), který pro ni znamená nejenom snahu o co nejkvalitnější nasazení jednotlivých členů akademické obce, ale také o to, aby se všechny cíle, činnosti, vztahy, struktury a prostředky tohoto společenství staly „přiměřenou cestou k evangelizaci současného světa“ (František, *Evangelii gaudium* 27). Kroky, které tento dokument vypočítává, proto nejsou chápány jako úkoly vnucené vnějšími faktory, nýbrž jako závazek k vědomému úsilí o vždy větší a lepší službu trojjedinému Bohu a člověku i jako vytčení cesty, kterou se přitom chce fakulta ubírat.

VZDĚLÁVACÍ ČINNOST

Přijímací řízení

- Účast na domácích a zahraničních veletrzích v součinnosti s Univerzitou Karlovou.
- Rozvinout vlastní, cílené úsilí o propagaci fakulty na středních školách a na vyšších odborných školách i v prostředí církevních organizací a společenství, které se věnují mladým lidem.

- Získávat uchazeče o studium magisterských a doktorských programů mezi nadanými studenty a absolventy Univerzity Karlovy i ostatních vysokých škol včetně zahraničních.
- Intenzivně se nasadit o navýšení počtu uchazečů přijatých do programu teologie, zvláště do oboru katolické teologie.
- Aktivní podpora pastorace duchovních povolání.
- Usilovat o výběr kvalitních uchazečů ve všech typech studia.

Spojitosť vzdělávání, vědy a dovedností

- Nerozšiřovat nabídku studijních programů a oborů, ale usilovat o excelenci oborů stávajících.
- Dbát na spojení vzdělávání s vědeckou a tvůrčí prací studentů, a to zejména v magisterských programech.
- Dbát na to, aby absolventi studijních programů získávali vedle hlubokého teoretického základu i další znalosti a kompetence, které pro ně budou nejen výhodou v profesním uplatnění, ale také přínosem pro jejich život.
- Úzká spolupráce s Arcibiskupským kněžským seminářem.
- Rozšiřování nabídky volitelných předmětů zahrnujících spolupráci s církevními institucemi, veřejnou, neziskovou i komerční sférou, a snadno dostupných, finančně nenáročných školení zvyšujících profesní zdatnost a uplatnitelnost absolventů.
- Rozšiřování nabídky dobrovolnických praxí zaměřených na pastorační a charitativní, ochranu památek, art management, galerijní a muzejní edukaci apod.
- Tvorba a realizace programu doplňujícího pedagogického studia, jehož absolvováním by se zvýšily možnosti uplatnění absolventů na trhu práce.
- Tvorba systému pravidelného hodnocení kvality studia absolventy, který fakultě poskytne zpětnou vazbu o přínosu získaných znalostí a kompetencí.
- Monitoring uplatnění absolventů na trhu práce.
- Ve všech studijních programech zvyšovat podíl vysoce kvalifikovaných, zejména habilitovaných pedagogů.

foto K. Nechvílová

Internacionalizace

- Vypracovaná koncepce zahraničních vztahů v oblasti vzdělávání, doktorského studia, vědy, propagace a informačního zabezpečení činností fakulty.
- Rozšířit stabilní nabídku předmětů vyučovaných v angličtině a italštině.
- Podporovat mobilitu v rámci programu Erasmus+, Fondu mobility Univerzity Karlovy, výzkumných projektů, ale i dalších forem; zaměřit se na její kvalitativní stránku.
- Vytvářet a prohlubovat strategická partnerství s prestižními univerzitami ve vzdělávací činnosti.
- Dosáhnout smluvně formalizované spolupráce fakulty s papežskými univerzitami a dalšími papežskými univerzitními institucemi.
- Využívání všech podob internationalisation at home.
- Podpora studia odborné literatury ve světových jazycích, práce s prestižními mezinárodními časopisy i s mezinárodními článkovými databázemi a využívání těchto zdrojů při přípravě seminárních a kvalifikačních prací.
- Rozvoj jazykových kompetencí všech kategorií zaměstnanců.
- Rozvinout cizojazyčné PR aktivity propagující studium na fakultě a seznamující s výsledky jejího působení.

Celoživotní vzdělávání

- Rozšiřovat a zkvalitňovat nabídku programů celoživotního vzdělávání a vhodným způsobem je propojovat s moduly studijních programů, včetně programů připravujících budoucí uchazeče.
- Vypracovaná koncepce programů celoživotního vzdělávání pro kněze a jáhny, pastorační asistenty a katechety, učitele náboženství a společenskovědních oborů.

foto K. Nechvílová

- Pracovník pověřený koordinací programů celoživotního vzdělávání.
- Rozšíření nabídky programů univerzity třetího věku v oblasti křesťanského umění a kultury.
- Zajištění vhodných materiálních podmínek a zvýšení kvality programů univerzity třetího věku, jejich atraktivní prostřednictvím zapojování nových přístupů do výuky.

foto K. Nechvílová

Využití moderních metod a technologií

- Podporovat rozšiřování moderních technologií ve vzdělávání.
- Podporovat vznik otevřených výukových materiálů.
- Dbát na garanci kvality při používání distančních prvků výuky a otevřených výukových materiálů.

Systém zabezpečení a hodnocení kvality vzdělávací činnosti

- Zapojit se do snahy nastavit standardy a prvky vnitřního akreditačního procesu na Univerzitě Karlově, zjednodušit a zefektivnit akreditační proces s maximálním využitím elektronizace.
- Doplnění hodnocení kvality vzdělávací činnosti studenty o nové oblasti (studijní plán, rozvržení studijní zátěže a kreditní systém, studijní zázemí a infrastruktura) a jeho rozšíření o další skupiny studentů (studenti v kombinované formě studia, doktorandi, studenti ze zahraničí); využívání relevantních výsledků tohoto hodnocení.
- Zavedení pravidelného absolventského hodnocení studia a důsledné využívání jeho výsledků. Zavedení hodnocení kvality celoživotního vzdělávání.

DOKTORSKÉ STUDIUM

- Získávat kvalitní absolventy z jiných vysokých škol, včetně zahraničních, pro doktorské studium.
- Stanovení minimálních standardů práce školitele s doktorandy.
- Zlepšovat podmínky a finanční zabezpečení studentů doktorských studijních programů.
- Sestavovat studijní plány doktorského studia tak, aby vedly k intenzivní vědecké nebo tvůrčí činnosti doktorandů a jejich zapojení do grantových a dalších projektů pod vedením školitele.
- Podporovat internacionalizaci doktorského studia.
- Uvážit zavedení doktorských studijních programů formou cotutelle, joint a double degree.

- Péče o pravidelnou mezinárodní interdisciplinární doktorandskou konferenci.
- Opatření vedoucí ke zvýšení počtu zahraničních stáží, které doktorandi absolvují.
- Propojení teologického semináře pro studenty doktorského oboru katolická teologie s výjezdem do zahraničí.
- Podporovat absolventy doktorského studia formou post-doc a spoluprací na vědecké činnosti fakulty.

VĚDECKÁ, VÝZKUMNÁ, VÝVOJOVÁ A DALŠÍ TVŮRČÍ ČINNOST

- Analýza vědecké činnosti fakulty jako celku i jejích jednotlivých pracovišť.
- Zabezpečení finančních zdrojů pro centrálně organizovanou vědeckou a tvůrčí činnost na fakultě a jejich transparentní a spravedlivé rozdělování.
- Zvýšení počtu mezinárodních resp. zahraničních publikací, tvorba fondu pro pokrytí nákladů spojených s kvalitními překlady.
- Dosáhnout vyšší míry internacionalizace vědecké činnosti fakulty jako celku i jejích jednotlivých pracovníků.
- Zavádět vnitřní systém hodnocení kvality vědecké a tvůrčí práce jednotlivých oborů, který při zohlednění specifík hodnocených oborů umožní identifikaci jejich silných a slabých stránek a dále zkvalitní strategické řízení této oblasti.
- Rozvoj center existujících na fakultě.
- Rozvoj kvality časopisů AUC Theologica a Cesty katecheze, navázání formalizované spolupráce s MKR Communio. Vytvoření místa redaktora fakultních periodik.
- Proaktivní podpora akademických a vědeckých pracovníků ze strany pracovníků děkanátu.
- Identifikace oborů s výrazným aplikačním potenciálem a oborů s dopadem na řešení hlavních rizik a příležitostí současného světa.
- Podporovat spolupráci s veřejnou správou, neziskovou sférou, legislativní a soudní praxí, kulturními institucemi, soukromou sférou a s církevními institucemi včetně České biskupské konference.

TŘETÍ ROLE

- Ovlivňovat směřování domácí vysokoškolské i vědní politiky.
- Podílet se na samosprávě Univerzity Karlovy a inspirovat její akademickou obec evangelijní zvěstí.
- Formulovat stanoviska fakulty k zásadním otázkám stavu a perspektiv společnosti a církve.
- Aktivní vystupování pracovníků fakulty v médiích, jež přináší nezkrácenou evangelijní zvěst a akcentuje význam křesťanských hodnot a sociálního učení církve pro soudobou společnost.
- Pořádání kulatých stolů, vědeckých seminářů, workshopů a konferencí k významným vědeckým úspěchům a počínům fakulty i k aktuálním problémům a závažným otázkám dnešního světa.
- Zásadní zkvalitnění fakultní internetové stránky. Nastavení funkčního mechanismu aktualizace obsahu fakultního webu, Facebooku, kanálu na YouTube a případně i na dalších informačních fórech.

- Posilovat pozitivní vnímání fakulty ze strany veřejnosti, zvláště v řadách kleriků a laiků katolické církve i u věřících dalších církví.
- Posílit prezentaci fakulty směrem do zahraničí.

SPOLEČENSTVÍ LIDÍ

Otevřená komunikace a sounáležitost mezi lidmi, kteří na fakultě působí

- Zlepšovat vzájemnou komunikaci studentů a zaměstnanců a posilovat jejich informovanost o dění na fakultě.
- Budovat důvěru mezi samosprávnými orgány, zaměstnanci, studenty a absolventy prostřednictvím maximální transparency v procesech řízení fakulty.
- Posilovat aktivní roli studentů v akademickém společenství.
- Podporovat společenský život na fakultě.

foto I. Dobrovolský

Důstojné podmínky pro všechny zaměstnance

- Vytvořit plán kvalifikačního růstu akademických pracovníků jednotlivých kateder, zabezpečení podmínek pro jeho realizaci.
- Podpora dalšího vzdělávání a odborného růstu pracovníků fakulty.
- Zvyšovat prestiž zaměstnání na fakultě a zlepšovat ohodnocení pracovníků.
- Rozvíjet systém zaměstnaneckých benefitů a dalších forem péče o zaměstnance.
- Vytváření podmínek umožňujících úspěšné sladění pracovních povinností a rodinného života.
- Diskuse s biskupy a dalšími církevními hodnostáři o jejich nasazení za vyšší prestiž fakulty a jejích pracovníků.
- Završení procesu vzniku ceny ČBK pro nejlepší teologickou monografii roku a grantové agentury ČBK.

Podpora studentů

- Zlepšovat informační a poradenské služby pro uchazeče a studenty.
- Zkvalitňovat podmínky pro studenty pocházející ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí a studenty se specifickými potřebami.
- Prohloubit zapojení studentů do činností kateder a center (práce pomocných vědeckých sil).
- Podporovat studenty v zapojování do meziuniverzitních a mezinárodních soutěží a jejich úspěšnou reprezentaci fakulty.

- Podporovat publikování excelentních prací (zejména kvalifikačních) a výzkumných výsledků studentů.
- Jednání s církví, zejména s řeholemi, o zřízení a ekonomickém zabezpečení takové koleje, jež by laickým studentům fakulty poskytla vedle ubytování i duchovní a lidskou formaci, spojenou případně i s rozlišováním povolání.

Společenství s absolventy a přáteli

- Podpora zpravodaje Doxa jako nástroje pro komunikaci s absolventy a přáteli fakulty.
- Spolupráce s absolventy směřující k obohacení vzdělávací a vědecké činnosti fakulty.
- Spolupráce s absolventy a přáteli fakulty na poli finanční a materiální podpory jejich aktivit (fundraising, sponzoring, donátorství).
- Získávání finančních prostředků k rozvoji projektů a akcí spojených s absolventy.
- Získávání nefinančních bonusových prostředků pro práci s absolventy.
- Specializované programy celoživotního vzdělávání určené pro absolventy.
- Spojení absolventů s univerzitou prostřednictvím klubu Alumni.

ZABEZPEČENÍ ČINNOSTÍ

Akademická samospráva a strategické řízení

- Hájit principy akademické samosprávy.
- Uplatňovat principy strategického řízení.
- Zkvalitňovat služby administrativních složek akademického společenství tak, aby se zaměstnanci fakulty mohli v maximální míře věnovat svým hlavním činnostem.
- Novelizace vnitřních předpisů fakulty v návaznosti na novelu vysokoškolského zákona a vnitřních předpisů univerzity.
- Revize organizačního řádu fakulty, prověření spisového řádu, fakturačních a komunikačních postupů.

foto P. Glombová

foto K. Nechvílová

- Revize starších opatření děkana. Zpřístupnění a tematické roztřídění těch z nich, která jsou platná.
- Nové vymezení role kateder a kompetencí i úkolů jejich vedoucích.

Ekonomicky stabilní instituce

- Fundraising, sponzoring, donátorství.
- Spolupráce s Nadačním fondem Arnošta z Pardubic.
- Průběžně zdokonalovat pravidla pro vnitřní rozdělování prostředků na fakultě.

Kvalitní infrastruktura a moderní zázemí

- Reálně uvážit otázku umístění fakulty. Preference fakulty spočívá v jejím umístění ve středu Prahy: prověřit realizovatelnost tohoto kroku. Sekundární varianta spočívá v setrvání fakulty ve stávající budově za pozměněných podmínek (úprava smlouvy, nové rozmístění v prostoru, vestavba knihovny a shromažďovacích prostor).
- V návaznosti na řešení otázky umístění modernizovat přístrojové a další vybavení.

Informační a knihovnické systémy a služby

- Vytvořit funkční, dobře vybavenou a ke studiu příjemnou knihovnu.
- Odborná školení pro pracovníky knihovny.
- Kvalitní mechanismus akvizic do knižního fondu a výměny fakultních periodik za periodika zahraniční. Navýšení rozpočtu knihovny.
- Dokončený smluvní převod fondu Arcibiskupství pražského, svěřeného nyní do správy fakulty, do jejího vlastnictví.
- Rozvoj komplementárních funkcí knihovny – nejenom jako místa studia, ale i setkávání a reprezentace.
- Výstavba či zásadní přestavba prostor knihovny (v návaznosti na rozhodnutí ve věci umístění fakulty).
- Digitalizace studijní literatury.
- Audit správy počítačové sítě a přístrojového vybavení fakulty externí společností a implementace jeho výsledků.
- Modernizovat hardwarové a softwarové vybavení, síťovou infrastrukturu i služby.
- Systém pořizování a zpřístupňování elektronických informačních zdrojů koordinovaný s Univerzitou Karlovou, ostatními teologickými fakultami a Akademií věd ČR.

Teologie, právo, služba

S Marií Kolářovou rozmlouvá Eva Vybíralová

JUDr. Ing. Marii Kolářovou, Th.D. není třeba dlouze představovat: od roku 2004 zastává úřad kancléřky Arcibiskupství pražského. Kromě toho působí jako advokátka Metropolitního církevního soudu v Praze.

Majko, jsi absolventkou tří odlišných oborů (ekonomie, právo a teologie) na třech různých fakultách. Na naší fakultě jsi nejprve studovala obor Náboženské nauky a své studium jsi nakonec v r. 2008 dovršila doktorátem z teologie se zaměřením na kanonické právo. Na KTF ses rozhodla studovat už jako vystudovaná ekonomka a právnička, k tomu s rodinou se dvěma dětmi. Proč vlastně? A jak to bylo možné prakticky zvládnout?

Po delší dobu jsem si přála prohloubit své náboženské znalosti. Byla jsem v pravidelném kontaktu s přáteli vybavenými solidní znalostí teologie a bylo mně před nimi trochu trapně, že nemůžu v diskusích držet krok. Četla jsem duchovní literaturu, ale chybělo mně hlubší systematické vzdělání. Děti už trochu odrůstaly, a proto jsem se začala rozhlížet po možnostech teologického vzdělávání. Přiznám se, že jsem zvažovala více možností, ale z praktických důvodů jsem zvolila Katolickou teologickou fakultu.

Je možné srovnat tyto tři různé obory? Čím Tě obohatilo studium každého z nich?

Studium ekonomie bylo poznamenáno komunistickou ideologií, což se tehdy pochopitelně týkalo více oborů, nejvíce trpěly humanitní vědy a nejméně technika. Ekonomku bychom mohli zařadit zhruba doprostřed. Řada poznatků platila univerzálně, ale často byla zabalena do marxistického balastu. Účetnictví, matematiky, programování se tehdejší ideologie příliš nedotýkala, překvapivě se však solidně učilo třeba i fungování finančních trhů a obchodování s cennými papíry. Práva jsem studovala těsně po sametové revoluci, kdy se na právnickou fakultu vrátili ti, kdo byli na dlouhou dobu umlčeni, a mohla jsem studovat právo jako vědu, nikoliv onu perverzi vycházející z marxistické definice práva, podle které je právo vůle pracujícího lidu povýšená na zákon. Teologie mi pomohla znovu promýšlet moji víru a přinesla mně velké obohacení pro život ve víře.

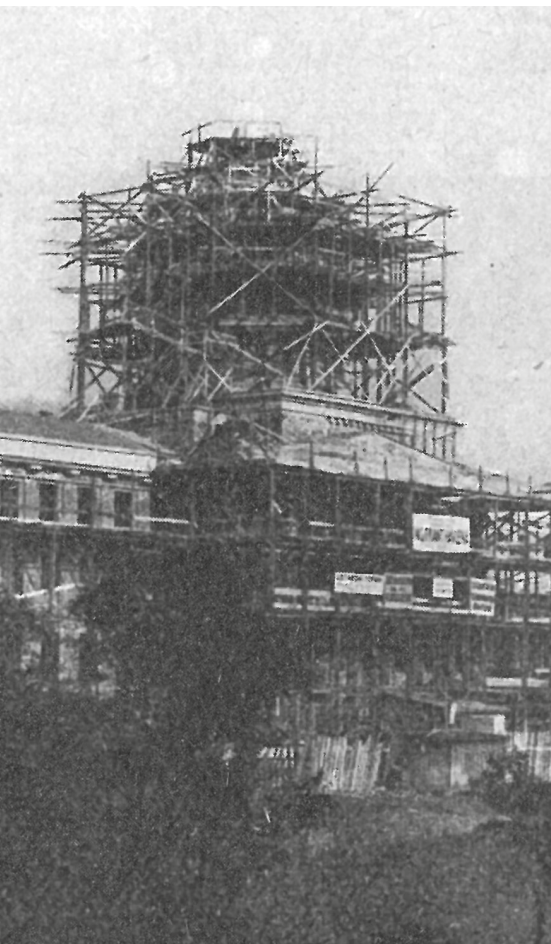
Jak vzpomínáš na KTF, které předměty Tě například oslovily?

Kanonické právo mě zajímalo z důvodu mé odbornosti, a pak to byla řada dalších předmětů, nedá se říct, že bych některý z nich považovala za vyložené zbytečný.

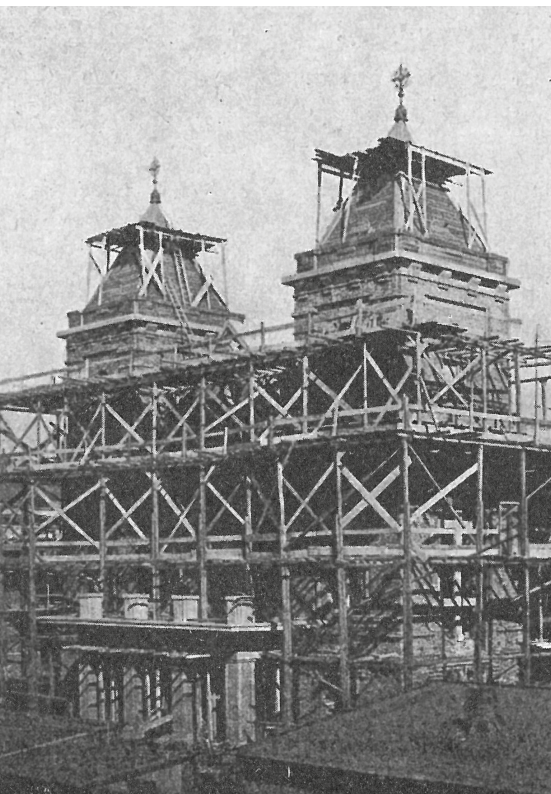
Napadá Tě něco, co bys dnes na fakultě dělala jinak? V čem by se fakulta mohla změnit, zlepšit?

Nejsem zrovna čerstvý absolvent, fakultu jsem studovala v letech 1999–2005, a prožila jsem proto osobně vyvrcholení krize na fakultě v r. 2002, kdy Ministerstvo školství pozastavilo fakultě akreditace. Víím, jaké pozitivní změny přineslo nové vedení fakulty, a hodně jsem ocenila posun v přístupu k výuce. To, co někteří mohli interpretovat jako obranu pravé víry, nebylo nic jiného než pýcha a nedostatek důvěry v Boží vedení. Namísto nabízení podnětů k samostatnému přemýšlení postačilo, že studenti odříkávají naučené poučky. Prakticky absentovala solidní výuka filosofie a i některé další předměty byly vyučovány v redukované formě (např. dogmatická

Zaměstnání v církvi může dávat větší pocit naplnění smyslu a užitečnosti práce, což je kompenzováno zvýšeným rizikem frustrace z toho, že ten smysl není pokaždé nalezen.

Stav stavební prací v průběhu června a září 1926.

teologie a liturgika). Nejvíce mně vadilo, že tehdejší vedení ignorovalo všechna předchozí opatření a fakultu nechalo dospět až do stádia pozastavení akreditací. Byla v tom určitá ironie. Tehdejší rektor Univerzity Karlovy prof. Ivan Wilhelm si rozhodně přál, aby KTF nezankla. Tehdejší vedení fakulty však pro její další existenci nic neudělalo. Krize nakonec fakultě pomohla, protože konečně existoval pádný důvod pro potřebné změny ve výuce. Fakulta je kromě teologie hodně zaměřená na historii a kulturu, což úzce souvisí s teologickým vzděláváním. Stojí za úvahu, zda by neměla zaměřit jednu ze svých specializací směrem k oborům, jako je žurnalistika, sociologie a politologie. Tam je ta souvislost také.

Dříve než jsi nastoupila na pražské arcibiskupství, pracovala jsi v komerční sféře. V čem vidíš výhody a v čem naopak nevýhody zaměstnání v církvi?

Zaměstnání v církvi může dávat větší pocit naplnění smyslu a užitečnosti práce, což je kompenzováno zvýšeným rizikem frustrace z toho, že ten smysl není pokaždé nalezen. Myslím si, že prioritou by nemělo být zvláštní rozlišování mezi prací v církvi a mimo církev v tom smyslu, že poctivý přístup a nalézání smyslu by mělo být společné všem zaměstnáním, a to jak v komerční sféře, tak i mimo ni.

Majko, co všechno je vlastně náplní práce kancléře arcibiskupství? Pomohlo Ti ke zvládnutí této funkce studium teologie a kanonického práva?

Samozřejmě že pomohlo. Základní náplní práce kancléře je péče o listiny a archiv, a kromě toho pak další závisí na konkrétním organizačním uspořádání daného biskupství. U nás tedy konkrétně do mé náplně práce spadá vedení právního oddělení, vyřizování záležitostí spojených s církevním právem, správa příchozí a odchozí korespondence, archivu, databáze kněží, farností, a dalších důležitých údajů o diecézi, vydávání diecézního oběžníku, personální záležitosti. Rozhodně tedy uplatním ve své práci znalosti civilního i církevního práva.

Vzhledem k tomu, že jsi kancléřkou arcibiskupství a také advokátkou církevního soudu, nabízí se ještě jedna otázka: myslíš si, že jsou absolventi fakulty dobře připraveni do církevní praxe – jako kněží, jáhni, pastorační asistenti apod.?

Necítím se kompetentní to posoudit, určitě si však myslím, že tato příprava vyžaduje kromě solidního teologického vzdělání i lidskou formaci. Z toho důvodu napomůže, pokud je věnován dostatečný prostor předmětům, které napomohou prohloubit sebepoznání. Kvalitní studium pomáhá sebedůvěře v diskusích se všemi, kdo jsou přesvědčeni, že jen oni vlastní pravdu. Někdy se přeje těm, kdo pracují v církvi, aby hlavně neztratili víru. Existuje poměrně jednoduchý recept, jak tomu předejít. Neřešit zbožnost jiných. Na otázku: „Jak tohle může věřící člověk udělat?“ je poměrně jednoduchá odpověď: „Může.“ Za sebe dodávám: „Kdo jsem já, abych soudila?“ Co vím o nitru člověka, o jeho povaze, o jeho rodinném zázemí. Sem tam vím, a to mně pomáhá v porozumění, neříkám v souhlasu, jen se snažím rozumět...

Děkuji moc za rozhovor!

Ctihodný Martin Středa SJ

IVANA ČORNEJOVÁ

Pater Martin Středa žije v obecném povědomí jako hrdiný obránce Brna proti švédským žoldnéřským vojskům na sklonku třicetileté války, podobně jako jiný z jezuitských otců, Jiří Plachý, jenž se zasloužil o záchranu Prahy. Je to ovšem jen malý, byť pochopitelně významný střípek z jeho života plného záslužné práce.

Martin Středa se narodil v Hlivicích (polsky Gliwice) v Horním Slezsku – Hlohovsku v r. 1587 v české rodině. Ačkoliv se tehdy ve Slezsku většina obyvatel hlásila k luteranismu, on vyrůstal v rodině katolické. V oficiálním řádovém nekrologu se praví, že zejména matka (jejíž bratr byl jezuita Jiří Meridies) vychovávala chlapce věrně katolicky, vedla ho k úctě k Panně Marii a klaněla se matce Boží Čenstochovské. Jisté to bylo právě rodinné prostředí, jež ho motivovalo ke studiu na jezuitských školách. V r. 1604, nepochybně ovlivněn strýcem Meridiem, odchází do nejstarší české jezuitské koleje u sv. Klimenta na Starém Městě pražském. Zde dokončil tzv. nižší studia, v dnešní terminologii gymnázium. Pobýval přitom ve Svatováclavském semináři, který byl původně určen pro méně majetné studenty.

Martin Středa SJ (Vita, 1673)

Jean-Louis Raduit de Souches, obhájce Brna
(via Wikipedia Commons)

V Praze se také rozhodl vstoupit do jezuitského řádu. Stalo se tak 25. září 1608. Poté se odebral do Brna, kde museli všichni jezuitští adepti strávit dva roky v noviciátu. Během něj ještě mohli řád bez udání důvodů opustit. To ale nebyl Středův případ. Podle běžného schématu měl po ukončení noviciátu absolvovat filosofická studia. V Praze u sv. Klimenta byla zřízena filosofická a posléze i teologická studia už záhy po založení koleje v r. 1562. Ryze de iure byla ovšem pražská jezuitská akademie povýšena na obecné učení, oprávněné udílet obecně platné grady, až privilegiem císaře Matyáše 27. března 1616. Martin Středa ale v Praze ve studiích nepokračoval, v r. 1610 se odebral do Štýrského Hradce, kde prosperovala univerzita už od r. 1573 a vydobyla si velmi dobrou pověst. Není pochyb, že se řádoví představení rozhodli poslat tehdy třiadvacetiletého mládence na vyhlášenou školu kvůli jeho předchozím vynikajícím studijním výsledkům. V l. 1610–1612 absolvoval filosofii – tedy logiku, fyziku a metafyziku, jak se tehdy jednotlivé ročníky nazývaly. Jak vyplývá z jeho tehdejší korespondence (byť zachycené jen v pozdějších opisech), už zde prokazoval značné znalosti díla starších filosofů a velké pochopení pro duchovní život. Meditoval také o svém budoucím poslání.

V r. 1613 se vrací do Prahy, kde, opět podle řádových zvyklostí, vyučuje jako magistr či profesor ve vyšších gymnaziálních třídách, poetice a rétorice. V l. 1615–1619 se plně oddal studiím teologickým. Začal v Praze, kde ovšem tehdejší fakulta bohoslovecká nebyla plně obsazena vyučujícími. Slibně se rozvíjející činnost jezuitské univerzity i koleje (stejně jako i dalších v Čechách i na Moravě) byla nadto fatálně narušena stavovským povstáním v r. 1618. Jezuité, jako „ukázkoví“ představitelé militantního katolicismu, byli jedním z prvních nařízených direktoria vypovězeni ze země. Přijaly je pak bratrské koleje v sousedních zemích. A Martin Středa se znovu ocitl ve Štýrském Hradci. Není ovšem jisté, zda tam neodešel

Veduta z obléhání Brna Švédy v roce 1645
(via Wikipedia Commons)

už dříve, ještě před vynuceným exodem. Jak už jsem poznamenala, pražská teologie nebyla v té době plně obsazená a bylo běžným zvykem, že se zájemci odebírali k dokončení studií právě do Štýrska. Zde tedy Středa nejen završil teologická studia, ale v r. 1620 tu obdržel i kněžské svěcení.

Nedlouho po bitvě na Bílé hoře se jezuité vítězně navrátili do zemí Koruny české. Martin Středa pak znovu do Prahy vstoupil dne 2. května 1621. Ihned se zapojil do obnovy zdejší koleje. Ostatně, opravných prací nebylo příliš zapotřebí – zdejší akademii a knihovnu během povstání spravovali utrakvističtí mistři z Karolina se vši zodpovědností, za což jim sami jezuité vyslovili uznání. Martin Středa začal působit jako zpovědník, vyučoval na filosofii (zejména fyziku) a v r. 1622 byl po obhajobě tezí a disputaci slavnostně prohlášen doktorem filosofie. Došlo k tomu v roce, kdy byla jezuitská Ferdinandova univerzita z panovnické moci spojena s vysokým učním, které kdysi založil Karel IV., ale jež bylo po dlouhá léta „provinilé herezí“. Od tohoto okamžiku se datovaly prudké spory mezi jezuitu a arcibiskupem Arnoštem Vojtěchem Harrachem o podobu nové katolické univerzity. Rozepře měly skončit až definitivní unií v r. 1654, ale té už se pater Středa nedožil.

O rok později už dosáhl jezuitský řád v českých zemích značného počtu členů. Mnozí byli domácími rodáky, takže mohla vzniknout samostatná Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova. Do její činnosti se Martin Středa aktivně zapojil. Kromě toho se mohl těšit i z řádových poct: 1. listopadu 1624 složil do rukou patera Ximenia (Jiménez) slavné, čtvrté řádové sliby a vstoupil do řad profesů, kteří byli povoláni k nejvyšším hodnostem. R. 1625 se stal doktorem teologie – a toho rozhodně nedosáhl každý z úspěšných absolventů bohoslovecké fakulty. Ihned také začal na pražském bohosloví vyučovat polemiku a současně působil i na fakultě filosofické. V rukopisech a opisech, jen z menší části i v tiscích, se zachovala různá Středova pojednání, např. *Doctrina ascetica de vita spiritualis et discretione spirituum*, *Sensa seu animadversiones circa providentiam Dei*, *Moralis malitia et bonitas*, *Ars bene vivendi et moriendi*. Středovo dílo je spíše tradičního rázu, nevyniká originalitou myšlenek. Zajímavé jsou však jeho listy.

V r. 1626 pronesl oslavnou řeč na nového doktora bohosloví, jímž nebyl nikdo jiný než nejproslulejší profesor pražské univerzity v 17. století, Rodrigo Arriaga, tvůrce filosofické a teologické „sumy“ (*Cursus philosophicus*, *Cursus theologicus*), přední představitel druhé scholastiky. Říkalo se prý, že je třeba jít do Prahy a slyšet Arriagu. Ale to se týkalo až pozdějších dob – pater Rodrigo byl o pět let mladší než Středa.

Ten naopak z Prahy musel odejít. Byl povolán do slezské Nisy, aby zde povzněl řádová studia (1626–1627). Zdejší školy nebyly plnoprávními univerzitními fakultami, jednalo se o interní řádová studia, která probíhala i v jiných kolejích (např. v Jindřichově Hradci). Podobné vzdělávací instituce – filosofické a teologické – existovaly i v jiných církevních řádech. Středa se v Nise zabýval především výukou etiky. Odtud se přes Brno (1628–1629) vrací na delší dobu do Prahy a současně opouští akademickou dráhu. Počíná se totiž věnovat organizaci života v řádových domech a výkonu výsostných funkcí.

Ve dvacátých letech podporoval založení nové koleje Tovaryšstva v Kutné Hoře, kde byl tehdy rychtářem jeho bratr Jiří, a v následujícím desetiletí je spiritus agens vzniku další z kolejí, tentokrát v Klatovech. Jejím prvním rektorem se stal další z jeho bratrů Ondřej. Dnes bychom asi jeho počínání považovali za „střet zájmů“!

R. 1629 se stal v Praze rektorem klementinské koleje a jako takový i rektorem univerzity. Proto se musel angažovat ve sporu s kardinálem Harrachem. Významné bylo i jeho působení ve funkci představeného profesního domu v Praze na Malé Straně r. 1637. Velmi důležité místo v kariéře Martina Středy znamenal r. 1638, kdy byl po Danielu Kircherovi uveden do hodnosti provinciála, tedy hlavy České provincie. Jak dosvědčuje jeho četná korespondence s římským generálem, byl provinciálem velice svědomitým, pečlivým a nadmíru agilním. A zdá se, že rodinná politika pokračuje i nadále: rektorem klementinské koleje se stává jeho strýc Jiří Meridies a ve vedení profesního domu vidíme z moci provinciálový jmenovaného jeho oblíbeného učitele Martina Santina.

V r. 1641 vstupuje pater Středa potřetí do Brna – a tentokrát se bude jednat o pobyt, který mu přinese největší dějinnou slávu. V r. 1645, po nešťastné bitvě u Jankova, táhly švédské oddíly na jih Moravy a stanuly před Brnem. Martin Středa, rektor tamní koleje, kde se kromě jezuitských otců a laických bratří nacházelo i víc než 70 noviců, včas rozezná blížící se nebezpečí, zorganizuje studentskou legii a stává se duchovním rádcem a zpovědníkem vojenského velitele Ludvíka Raduita de Souches. Poté, co bylo švédské ohrožení zažehnáno, jsou slouženy děkovné bohoslužby. Hlavním celebrantem nemůže být nikdo jiný, než pater Středa.

V r. 1648 se stal znovu provinciálem, opět podnikal časté cesty po svěceném území a vizitoval řádové domy. Věřil v brzký konec války a uzavření míru. Dočkal se ho, ale zanedlouho po ukončení válečné vřavy, 26. srpna 1649, umírá na plicní chorobu. Krátce před smrtí se dal převézt do milovaného Brna, které si zvolil za místo posledního spočinutí.

Martin Středa byl přední osobností jezuitského řádu po vzniku samostatné provincie. Náležel už mezi příslušníky Tovaryšstva „domácího“ původu, rodáky ze zemí Koruny české, zatímco jezuité předešlé generace se z valné části rekrutovali z ciziny. Tento fakt svědčí i o jistém úspěchu prvotní fáze rekatolizace, ještě v době předbělohorské.

Příkladný život a činy P. Martina Středy se uchovávají v povědomí a tradici nejen obyvatel Brna. Záhy po smrti začal být uctíván jako ten, jehož provází pověst svatosti. Pěčí Tovaryšstva Ježíšova vzniklo ještě v 17. století několik životopisů, které tento rozměr jeho osobnosti zdůrazňovaly. Začal být zván „ctihodný“. V průběhu 18. století tato úcta poněkud ochabla, znovu však ožila ve století následujícím. Přispěla k tomu skutečnost, že když byla v r. 1876 v Brně v kryptě jezuitského kostela otevřena rakev s jeho ostatky, zjistilo se, že tělo je takřka neporušené. Od té doby spočívá v prosklené schráně. Dějinné zvraty 20. století Středovu blahorečení nepřály. V současnosti se ovšem v řadách Tovaryšstva Ježíšova opět zrodila naděje na zahájení beatifikačního procesu a věřící jsou vyzýváni k doložení svědectví „o vyslyšení proseb na jeho přímluvu“. Příslušná modlitba končí následujícími slovy: *Vyslyš, Pane Ježíši Kriste, naše prosby na přímluvu svého služebníka Martina, abys Ty v něm byl více oslaven a Tvoji věrní se upevňovali ve Tvé svaté službě. Neboť ty žiješ a kraluješ na věky věků.*

Základní použité prameny a literatura:

Archivium Romanum Societatis Iesu, Provincia Bohemiae

Bio-bibliografická databáze a kartotéka České provincie Tovaryšstva Ježíšova 1556–1773, autorka Anna Fechtnerová, Ústav dějin UK a archiv UK

TENORA, Jan. Život sluhy Božího P. Martina Středy z Tovaryšstva Ježíšova. Brno: Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, 1898

KOPECKÝ, Milan. Život a dílo Martina Středy. In SKUTIL, Jan (ed.). *Morava a Brno na sklonku třicetileté války*. Praha – Brno: Societas, 1995, s. 139–152

KAVKA, František – PETRÁŇ, Josef (red.). *Dějiny Univerzity Karlovy I–II*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 1995, 1996

Ostatky Martina Středy SJ

Bohumil Kolář

(7. 1. 1924 – 5. 11. 2015)

P. Jaroslav Krajl

Mons. ThLic. Bohumil Kolář se narodil r. 1924 v Praze. Teologii studoval v Praze a v Římě a na kněze byl vysvěcen v únoru 1948. Osm let byl v komunistickém kriminálu, potom pracoval jako skladník a od r. 1968 byl farářem v Roudnici nad Labem. Na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze vyučoval katechetiku a pedagogiku v l. 1990–2000. Od r. 1991 do r. 1995 byl také spirituálem v Arcibiskupském semináři.

Jsem vděčný za to, že jsem s ním mohl strávit hodiny na fakultě a v semináři, ale i následující roky až do jeho smrti. Z hodin katechetiky a pedagogiky mi neutkvělo mnoho cizích slov ani slavných jmen. (Popravdě řečeno, jméno si pamatuji jen jedno – Marie Montessori.) Zato si pamatuji několik rad, které jsou sice velmi prosté, ale velmi praktické:

„Nevychovávejte primabaleríny! Je dobře, aby i ten nejlepší žák věděl, že také něco neví, a aby se ukázalo, že i ten nejméně talentovaný také něco zná a umí.“

„Když někdo přijde na faru, tak se nemůže setkat s úředníkem, který mu řekne, co mu ještě schází.“

„Motivace lidí k přijetí svátostí může být různá. To je na vás, abyste je přivedli ke správné motivaci.“

„Ne vždycky je možné lidem vyhovět, ale vždy je možné je vlídně přijmout.“

„Je potřeba mluvit hlasitěji.“

A pak si určitě všichni, kdo jsme otce Bohumila znali, pamatujeme, jak si při různých příležitostech odkašlal a řekl: „Hrrrm, tak opravdu děkuju, děkuju pěkně!“ Někdy člověk ani nevěděl za co, ale vděčnosti nás tak učil neustále.

Usmíval se často, ale okamžiky, kdy se zcela rozzářil, byla jeho setkání s dětmi. Vždy měl pro ně po ruce vlídné slovo a opravdovou pozornost, leckdy i na rozdání medailky Panny Marie. Jeho zájem o děti nebylo nic naučeného, ale byla v tom cítit obrovská láska a úcta samého Pána Ježíše, který o nich říká: „Nechte děti přicházet ke mně...“

P. Kolář také rád vyprávěl o svých zážitcích s auty, co všechno šlo převážet i s poměrně malými vozidly. Nejraději vzpomínal na velorex, na kterém šlo skoro vše opravit se šroubovákem, kusem drátu, kleštěmi a jedním klíčem. Myslím, že i to dobře vyjadřuje, k čemu nás pater Bohumil Kolář vedl. Také v životě se dá hodně věcí opravit jen s pár kousky „náradí“: láskou, odpuštěním, lítostí, úctou, vlídností a vděčností.

Drážďany

ELIŠKA VRBOVÁ

Při svém rozhodování o studijním pobytu v rámci programu Erasmus jsem se z praktických důvodů a vzhledem k svému studijnímu zaměření rozhodla pro Drážďany, které studenti našeho oboru příliš nevyhledávají, a udělala jsem dobře. V současné době si hlavní město Saská většina lidí spojí především s demonstracemi hnutí Pegida, případně s událostmi z konce Druhé světové války, kdy bylo město 13. února 1945 vybombardováno spojeneckými letouny. Drážďany ale v sobě skrývají kromě těchto událostí historii mnohem bohatší.

Důležitým mezníkem v dějinách Drážďan, poprvé zmíněných jako město ve 13. století, se stala vláda saského kurfiřta a později i polského krále Augusta II. Silného v letech 1694–1733. Zásadním okamžikem pro Augustův život byla návštěva zámku Ludvíka XIV. ve Versailles, která jej inspirovala, aby z Drážďan vybudoval jedno z nejkrásnějších evropských měst. Stinnou stránkou jeho stavební, kulturní a další činnosti je fakt, že Sasko i Polsko téměř finančně zruinoval. V Drážďanech nechal postavit Zwinger, původně zamýšlený jako nádvoří zámku, který ale nebyl realizován. Za Augusta, který založil i manufakturu porcelánu v Míšni, byl vystavěn rovněž evangelicko-luteránský kostel Panny Marie zvaný Frauenkirche, architektonická dominanta Drážďan. Při spojeneckém náletu byl zcela zničen a po dlouhá desetiletí jeho trosky sloužily jako památník válečných událostí. V devadesátých letech ale začala jeho rekonstrukce a v roce 2005 byl znovu vysvěcen. Do trojice významných drážďanských kostelů patří také katedrála Nejsvětější Trojice, tzv. Hofkirche, a další protestantský kostel Kreuzkirche, jehož chlapecký chrámový sbor letos slaví 800 let od založení, čímž se řadí mezi nejstarší sbory na světě.

V centru tzv. Altstadtu se kromě těchto tří kostelů a Zwingeru nachází i renesanční Rezidenzschloss (Rezidenční zámek), kde je možné dnes navštívit mimo jiné sbírky honosných brnění, tureckých stanů a zbraní či klenotnici Grünes Gewölbe s luxusními předměty užitého umění. Na své si samozřejmě přijdou i milovníci výtvarného umění. Již zmíněný Zwinger kromě tzv. Ma-

Saská zemská a univerzitní knihovna (foto E. Vrbová)

Frauenkirche (foto E. Vrbová)

tematicko-fyzikálního salonu a sbírky míšeňského porcelánu uchovává i velkou sbírku obrazů starých mistrů. Z nich nelze nezmínit Raffaelovu Sixtinskou Madonu, plátno Noc manýristy Correggia či barokní obraz Dívka u okna čtoucí dopis Nizozemce Johannese Vermeera. V novorenesanční budově Albertinum se oproti tomu nachází sbírka soch a plastik a galerie Noví mistři zahrnující díla německých romantiků, např. Caspara Davida Friedricha, přes monumentální triptych Válka zobrazující hrůzy První světové války od Otta Dixe k současnosti.

Tento rozhodně nevyčerpávající výčet muzeí a galerií ilustruje nezměrné možnosti pro studium dějin umění přímo v terénu. Systematické vzdělávání v oboru pak zajišťuje Institut für Kunst- und Musikwissenschaft Filosofické fakulty na Technické univerzitě Drážďany. Pod zdejší Filosofickou fakultu spadají i Institute pro katolickou a evangelickou teologii. S počtem necelých 36.000 studentů a 14 fakultami patří Technická univerzita Drážďany k deseti největším univerzitám v Německu. Pro studenty prvních ročníků a zahraniční studenty krátkodobých pobytů velmi dobře funguje univerzitní program tutorů – starších studentů, kteří nové studenty své fakulty provedou kampusem univerzity i knihovnou, poskytnou jim nezbytné informace ohledně studia a studenti se na ně mohou kdykoliv obrátit.

V prostoru univerzitního kampusu se nachází Saská zemská a univerzitní knihovna, zkráceně SLUB, s jejíž vybaveností literaturou např. z oboru dějin umění či otevírací dobou sedm dní v týdnu se naše knihovny bohužel nemohou srovnávat.

Studium dějin umění na zdejším Institutu se na rozdíl od českého systému výrazně orientuje na semináře, jejichž množství a pestrost mnohokrát převyšuje počet přednášek, které jsou určené především pro studenty bakalářského stupně a které starší studenti navštěvují dobrovolně. V rámci seminářů se kromě referátů běžně uplatňuje pravidelné čtení odborných textů a jejich diskuze, v čemž osobně vidím možnost inspirace a smysluplnou náplň hodin i pro náš způsob výuky.

Studijní pobyt v Drážďanech proto vřele doporučuji.

Informace

13. 12. 2015 byla v kostele sv. Ignáce v Praze 2 instalována *výstava „Adolf Kajpr SJ, svědek maximálního křesťanství“*, jejímž autorem je Vojtěch Novotný z Katedry fundamentální a dogmatické teologie. Pořádá Centrum dějin české teologie.
23. 12. 2015 – 3. 1. 2016 všechny občerstvily *vánoční prázdniny*, jejichž středem byla slavnost Narození Páně.
11. 1. – 14. 2. učitele i studenty potrápilo *zkouškové období*.
13. 1. fakultu v rámci *dne otevřených dveří* navštívili zájemci o studium.
- 18.–29. 1. se konaly bakalářské i magisterské *státní závěrečné zkoušky*.
19. 1. se v kostele Jana Křtitele Na Prádle na Malé Straně uskutečnila *9. ekumenická slavnost pro studenty, děkany, pedagogy, zaměstnance teologických fakult* v rámci Týdne za jednotu křesťanů. Bohoslužbu vedli studenti jednotlivých teologických fakult. Pořádala Církev československá husitská ve spolupráci s Ekumenickou radou církví ČR.
- 26.–27. 1. se fakulta zúčastnila veletrhu vzdělání *Gaudeamus* v Praze-Letnanech.
27. 1. zasedal *akademický senát KTF UK*.
- 1.–14. 2. proběhl *zápis předmětů* pro letní semestr. Ve stejné době se konalo studentské hodnocení výuky za zimní semestr 2015.
15. 2. započala *výuka v letním semestru*.
17. 2. byl uspořádán *filmový večer pro studenty* KTF UK.
- 22.–25. 2. byl zájemcům otevřen kurz celoživotního vzdělávání věnovaný *masmediální komunikaci*.
24. 2. zasedal *akademický senát KTF UK*.
29. 2. byla ukončena možnost *podání přihlášek* ke studiu v řádném termínu.
1. 3. – 1. 5. proběhla na chodbách fakulty *výstava „Život je cirkus“* prezentující díla studenta Dana Vernerera.
3. 3. byl v kostele Nejsv. Salvátora zahájen *cyklus pěti postních zamýšlení spojený s uměleckou intervencí Christiana Helwinga*. Pořádala Akademická farnost Praha a Centrum teologie a umění.
10. 3. pronesl Tomáš Matějec z Katedry biblických věd *přednášku „Písmo svaté očima barokního intelektuála“*.
15. 3. byl uspořádán *filmový večer pro studenty* KTF UK.
16. 3. zasedal *akademický senát KTF UK*.
17. 3. pronesl Carlo Tatta z Orvieta *přednášku „Eucharistický zážrak v Bolseně roku 1263“*.
21. 3. bylo v seminární kapli nabídnuto *postní rozjímání Stabat Mater*.
22. 3. pronesl Christopher Cowley z University College Dublin *přednášku „Forgiveness in both secular and religious context“*. – Těž den byly zveřejněny *Podmínky přijímacího řízení ke studiu od akademického roku 2016/2017 (2. kolo)*. Hlásit se lze do 22. července 2016.
31. 3. provedl fakultní pěvecký sbor ACANT v kostele sv. Bartoloměje v Praze 1 svůj *velikonoční koncert*.
7. 4. se v kongresovém sále Masarykovy koleje v Dejvicích uskutečnil *10. reprezentační ples* KTF UK s tématem „Literární svět“.
14. 4. proběhlo výběrové řízení pro zahraniční studijní pobyt v rámci programu ERASMUS+.
20. 4. byl uspořádán *filmový večer pro studenty* KTF UK.
25. 4. pronesl Miloš Szabo z Katedry pastorálních oborů a právních věd *přednášku „Křesťané z Východu: různost církví, náležitých křesťanskému Východu“*. Pořádalo Centrum Pro Oriente Christiano.
26. 4. pronesla Jarmila Čiháková (NKÚ) *přednášku „Nálež rotundy svatého Václava na Malé Straně v Praze“*. Pořádal Ústav dějin křesťanského umění. – Těž den se konal již druhý ročník akce zvané *Cross Campus* – štafetového závodu v běhu kolem Národní technické knihovny v Dejvicích, jehož se účastní týmy studentů a zaměstnanců ČVUT, KTF UK, NTK, ÚOCHB a VŠCHT.
27. 4. zasedal *akademický senát KTF UK*.
28. 4. se uskutečnila *mezinárodní doktorandská konference „Staré a Nové. Staré jako východisko či překážka?“*.

Kostel sv. Vojtěcha a budova AKS

23.–30. 3. byly *velikonoční prázdniny*, jež obklopovaly události Svatého týdne.

2. 5. pronesla Mlada Mikulicová z Katedry biblických věd *přednášku „Kříž ve stínu púlměsíce: život arabských křesťanů v islámské společnosti“*. Pořádalo Centrum Pro Oriente Christiano.

3. 5. proběhla na chodbě fakulty *vernisaž výstavy fotografií ke 700. výročí narození Karla IV.* Pořádal Ústav dějin křesťanského umění. – Týž den pořádal studentský spolek COPERTINO v další části chodby *vernisaž obrazů „Check Landscape“*, jejichž původcem je Milan Galia.

3. 5. proslovil Eduard Echeverria z Graduate School of Theology v Detroitu *přednášku „Integrovaná ekologie: teologické základy encykliky Laudato si“*.

4. 5. všechny studenty potěšil *rektorský den*, při němž odpadla výuka.

9. 5. pronesl Michal Řoutil z Ústavu východoevropských studií FF UK *přednášku „Muslimské jaro, křesťanská zima“*. Pořádalo Centrum Pro Oriente Christiano.

11. 5. pronesla s. Kathy *přednášku „Odkaz Charlese Foucaulda“*. Pořádalo Centrum Pro Oriente Christiano. – Týž den pořádal studentský spolek COPERTINO *první jarní KTFest*.

13. 5. uskutečnili studenti a vyučující Ústavu dějin křesťanského umění a duchovní správa kostela Nanebevzetí Panny Marie a sv. Karla Velikého v Praze na Karlově *literární pořad „A múdrost vaše posílena bude v moci Božie aneb Karel IV. jako spisovatel“*.

14.–15. 5. poskytli studenti Ústavu dějin křesťanského umění *komentované prohlídky pražských kostelů, které založil Karel IV.* Akci pořádal KTF UK pod záštitou Arcibiskupství pražského a městské části Prahy 2.

16. 5. pronesl Karel Sládek z Katedry teologické etiky a spirituální teologie *přednášku „Ruská pravoslavná menšina v České republice“*. Pořádalo Centrum Pro Oriente Christiano.

18. 5. bylo zahájeno studentské hodnocení výuky za letní semestr 2016. Potrvá do 15. 9.

20. 5. byl v kostele sv. Ignáce v Praze 2 slavnostní mši svatou *Te Deum*, kterou celebroidl velký kancléř Dominik kard. Duka, zakončen akademický rok. Navázala *zabradní slavnost*.

22. 5. byla v kostele sv. Ignáce v Praze 2 instalována *výstava „Svatý Ignác v pohybu“* věnovaná období od r. 1866, kdy se Tovaryšstvo Ježíšovo, dočasně zrušené r. 1773, opět ujalo správy chrámu sv. Ignáce, do r. 1950, kdy bylo násilně vyhnáno komunistickým režimem. Autorem výstavy je Vojtěch Novotný z Katedry fundamentální a dogmatické teologie. Pořádá Centrum dějin české teologie.

23. 5. – 30. 6. prověřuje trpělivost učitelů a vědomosti studentů *zkouškové období*.

24. 5. zasedala *vědecká rada KTF UK*.

25. 5. zasedal *akademický senát KTF UK*.

26. 5. se konaly *promoce absolventů doktorského studia*.

30. 5. – 10. 6. proběhlo *přijímací řízení* do bakalářských, magisterských a navazujících magisterských programů.

2.–3. 6. byl v Karolinu slavnostně zakončen program *Univerzity třetího věku*.

3. 6. uskutečnil fakultní pěvecký sbor ACANT v rotundě sv. Kříže *vystoupení v rámci Nocí kostelů*.

3.–7. 6. proběhlo *přijímací řízení* do doktorského studia.

10. 6. – 1. 7. probíhá v rámci projektu CRASHTEST *výstava „Toužíš po mně“*, kterou pořádá Společnost Topičova salonu, z.s., Ústav dějin křesťanského umění KTF UK a další.

15.–30. 6. se konají bakalářské i magisterské *státní závěrečné zkoušky*.

22. 6. zasedání *akademického senátu KTF UK*.

24.–26. 6. *mezinárodní vědecká konference The Emergence of Structuralism and Formalism*, pořádá Katedra filosofie KTF UK a Filosofický ústav AV ČR.

25.–29. 6. *duchovní cvičení pro studenty* KTF UK na Svaté Hoře u Příbrami, vede fakultní kaplan David Vopřada.

1. 7. – 31. 8. *letní prázdniny*.

22. 7. konec možnosti *podání přihlášek* ke studiu v řádném termínu *2. kola přijímacího řízení*.

Rekreační zahrady AKS

Naše knihy

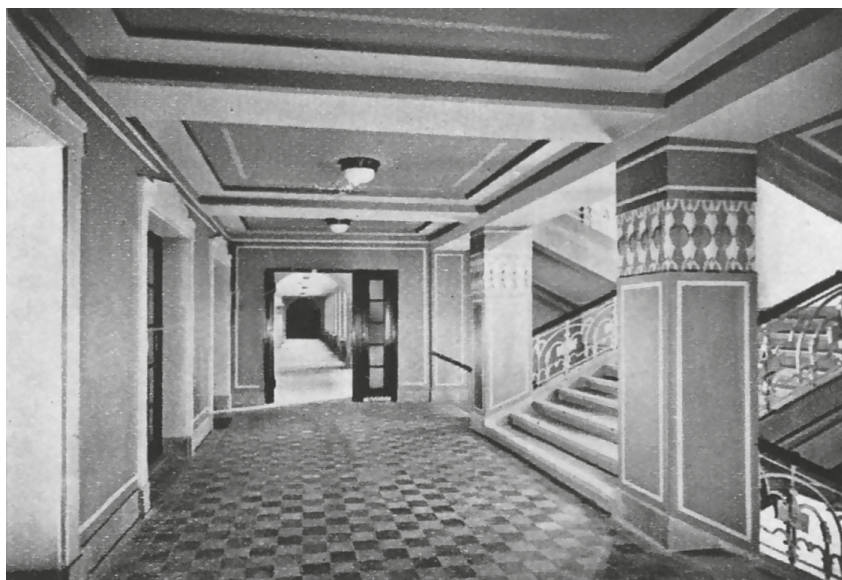
Představujeme knihy za rok 2014, evidované jako výsledky KTF UK ve výroční zprávě fakulty.

VOPŘADA David (ed.). *Mezi historií a Evangeliiem: existence a život církve ve světle II. vatikánského koncilu*. Červený Kostelec: P. Mervart, 2014. 279 s. Kniha vznikla na základě referátů teologické konference konané na KTF UK. Přináší reflexi významu II. vatikánského koncilu s důrazem na čtyři hlediska (evropský kontext, československý kontext, trendy v pokoncilní církvi, poslání církve ve světě). Autoři statí: B. T. Viviano, J. Hanuš, C. V. Pospíšil, F. Radkovský, A. Opatrný, J. Sokol, P. Šturák, S. Dianich, M. Paradiso, J. Brož, K. Sládek, J. Lorman, P. Štica, P. Brož, M. Opatrný, P. Ambros.

BUBEN Milan – POKORNÝ Pavel. *Encyklopedie českých a moravských pomocných (světících) biskupů (se suplementem sídelních biskupů)*. Praha: Libri, 2014. 223 s. Svazek navazuje na Bubnovu *Encyklopedii českých a moravských sídelních biskupů*. Obsahuje medailony jednotlivých světících biskupů s jejich životopisem a hodnocením významu v oblasti duchovní, kulturní a politické, nechybí pečlivý popis a vyobrazení znaků.

BYSTRICKÝ Jiří a kol. *Mediální moderna: studie k soudobým formám de-abstrakce a mediality*. Červený Kostelec: P. Mervart, 2014. 162 s. Kniha nabízí analýzu teorií a diskusí spjatých s interpretací světa v kontextu moderních a postmoderních médií a kultury. Jednotlivé stati nastiňují vztah mezi uměním, vědou a médii z hlediska filosofického, sociologického, teologického a uměnovědného. Autoři statí: J. Bystřický, P. Brož, M. Knížák, I. Mucha, N. Luhmann.

JAROŠOVÁ Markéta – LOMIČKOVÁ Radka (ed.). *Ora et labora. Vybrané kapitoly z dějin a kultury benediktinského řádu*. Praha: NLN, 2014. 256 s.

Hlavní schodiště AKS

tolý z dějin a kultury benediktinského řádu. Praha: NLN, 2014. 256 s. 11 studií zasvěcených historii a kultuře řádu benediktinů, který do osudů středoevropského prostoru vstoupil před více než tisícem let. Snahou publikace je upozornit na témata, která stojí poněkud stranou hlavních proudů badatelského zájmu, přestože představují důležité otázky výzkumu orientovaného na benediktinský řád.

KOLDA Jindřich – HRDINA Antonín. *Historická knihovna Hospitalu Kuks a její romanisticko-kanonistický fond*. Červený Kostelec: P. Mervart, 2014. 289 s. Jedním z témat, která nabízí fond historické knihovny uložené v hospitalu v Kuksu, je soubor děl z právní oblasti, jež uchovával jak kukský konvent či potomkové a příbuzní F. A. Šporka, tak bibliotéky dalších institucí a jednotlivců. Dějiny a analýzu souboru doplňuje vhléd do stavu práva a právní nauky v 18.–20. století.

KUBÍN Petr. *Legenda o sv. Vintířovi/Vita s. Guntheri*. Praha: Togga, 2014. 277 s.

Komentovaná kritická edice legendy o sv. Vintířovi (*Vita s. Guntheri*), sepsané v polovině 13. století za účelem Vintířovy kanonizace. Text je nejdůležitějším svědectvím o světcově břevnovském kultu. K latinskému textu je připojen moderní český překlad. Kniha obsahuje rozsáhlou studii (v češtině a němčině) věnovanou Vintířovi, jeho kultu i textu legendy.

KUTHAN Jiří. *Aristokratická sídla v českých zemích 1780–1914*. Praha: NLN, 2014. 711 s.

Výpravná monografie o velkolepých rezidencích předních šlechtických rodů i méně náročných zámcích vystavěných či přestavěných v letech 1780–1914. První část svazku představuje sídla, jejichž podobu ovlivnil klasicismus (např. chotkovský zámek Kačina), druhá část pak stavby doby romantismu, inspirované zejména britskými vzory či středověkou architekturou (např. zámek Hrádek u Nechanic či přestavby zámků v Hluboké nad Vltavou a Lednici).

KUTHAN Jiří. *Benediktinské kláštery střední Evropy a jejich architektura*. Praha: NLN, 2014. 360 s.

Stará kultura benediktinů patří k základním kamenům evropské civilizace a v tom také tkví její živý odkaz pro dnešní evropské společenství. Předmětem knihy je architektura benediktinských klášterů ve střední Evropě, a to jak na území někdejší Svaté říše římské, tak i na teritoriích Uher a Polska.

NOVÁ Magdalena – OPATRNÁ Marie (ed.). *Cultural Transfer. Umělecká výměna mezi Itálií a střední Evropou*. Praha: KTF UK, 2014. 232 s.

Sborník příspěvků účastníků mezinárodní konference. Autory jsou studenti doktorských programů z KTF UK a z řady dalších vysokoškolských institucí českých i zahraničních.

NOVOTNÝ Vojtěch. *Antropologia sacra: Origini dell'antropologia teologica nell'ortodossia veteroprotestante*. Milano: Casa Editrice ITL – Centro Ambrosiano, 2014. 196 s.

Autor z primárních pramenů ukazuje, že teologická antropologie se jakožto definovaná disciplína zrodila na přelomu 16.–17. století v prostředí staro-protestantské ortodoxie, jež teologii rozčlenila do tří odvětví: teologie (Bůh jako cíl člověka), posvátná antropologie (člověk jako hříšník odcizený původnímu určení a potřebný spásy, kterou si nemůže dát) a christologie či soteriologie (učení o prostředcích spásy). V katolické teologii, jež vycházela ze systematizace tomistické, se teologická antropologie prosadila až v polovině 20. století.

NOVOTNÝ Vojtěch. *Cur homo? A history of the thesis concerning man as a replacement for fallen angels*. Praha: Karolinum, 2014. 184 s.

Monografie zkoumá dějiny tvrzení, podle něhož byl člověk stvořen náhradou za padlé anděly, od sv. Augustina, až do vrcholného středověku. V centru pozornosti je diskuse proběhnuvší ve 12. století a kulminující v tvrzení, že člověk byl stvořen sám pro sebe a svět byl stvořen pro něj. Autor ukazuje i na překvapivou aktuálnost tématu v souvislosti s konstitucí *Gaudium et spes* (24), jež zdůrazňuje, že člověk je jediný tvor na zemi, kterého Bůh chtěl pro něho samého.

OPATRŇNÝ Aleš. *Pastorace zvláštních skupin*. Červený Kostelec: P. Mervart, 2014. 196 s.

Záměrem knížky je upozornit na méně obvyklé pastorační případy, jež je třeba řešit leckdy i s pomocí vědních disciplín neteologických, a vybavit čtenáře potřebnými prostředky pro orientaci a doprovázení.

RYŠKOVÁ Mireia. *Pavel z Tarsu a jeho svět*. Praha: Karolinum, 2014. 500 s. Práce zabývající se postavou Pavla z Tarsu. Kniha na pozadí reálií helénistického světa sleduje Pavlovu židovskou formaci a myšlenkový obzor před obrácením, rekonstruuje základní chronologii jeho života, pojednává o Pavlově misijním působení a rozebírá jeho literární činnost i základní témata jeho teologie.

Refektář (jídlna) AKS

SLÁDEK Karel. *Ruská menšina a česká společnost. Východiška transkulturní komunikace*. Ostrava: Moravapress, 2014. 106 s.

Monografie sleduje život ruské komunity u nás s ohledem na transkulturní komunikaci uvnitř naší společnosti. Čtenář je seznámen se základními informacemi o ruské diaspoře, s životními příběhy konkrétních Rusů, s tématy dialogu mezi ruskou menšinou a českou společností, s hmotným kulturním dědictvím našich Rusů i s aspekty duchovními.

SOUSEDÍK Stanislav. *Kosmologický důkaz Boží existence v životě a myšlení*. Praha: Vyšehrad, 2014. 175 s.

Kniha se pokouší o novou formulaci důkazu Boží existence na základě empirického světa. Kosmologický důkaz se objevuje už u antických a středověkých myslitelů, v novověku hlavně u Leibnize. Kritika z pera Huma a Kanta jej pak nadlouho zpochybnila. Zájem o toto téma se vynořuje opět s rozvojem analytické filosofie. Souseď se soustředí na dnes méně zastávanou metafyzickou verzi důkazu.

ŠIMANDL Josef. *Latinská čítanka pro studující dějin křesťanského umění*. Praha: Karolinum, 2014. 154 s.

Knížka podává pestrý výběr latinských textů, s nimiž se lze setkat v oboru dějin umění. Zastoupeny jsou biblické

perikopy, kronikářská a životopisná literatura, legendy, latinské nápisy z Čech, texty antických a renesančních autorů o výtvarném umění, texty o předmětech uměleckého zobrazování, texty o hudbě a texty liturgické, latinské texty editorů památek i ukázky pramenů k církevním majetkům.

ZÁRUBA František. *Hradní kaple. I. doba přemyslovskaá*. Praha: NLN, 2014. 294 s.

Řada dochovaných hradních kaplí (v Čechách okolo stovky) poskytuje nebývale kvalitní ukázky středověké sakrální architektury. První díl předpokládaného triptychu pojednává o nejstarším přemyslovskaém období a představuje řadu nádherných kaplí typu Zvíkova, Bezdězu nebo Horšovského Týna.

ZÁRUBA František. *Hrady Václava IV. Od nedobytného útočiště k pobohlné rezidenci*. Praha: KTF UK, 2014. 438 s.

Publikace předkládá umělecko-historickou interpretaci hradních areálů doby Václava IV. posuzovaných v kontextu stavební produkce celého 14. století, již lze stručně charakterizovat jako „cestu od hradu k zámku“. Pojednány jsou např. Pražský hrad, Loket, Žebrák, Vlašský dvůr či Nový hrad u Kunratic.

JoB

Obhájené disertační a rigorózní práce

DISERTAČNÍ PRÁCE

SZABO, Miloš. *Dopady různosti obřadů v manželských kauzách na církevním soudu* (obor katolická teologie, obhájeno 21. 1. 2015)

Disertace zkoumá historii východních církví, jejich teologická specifika, spiritualitu a partikulární právo. Srovnává pohled sjednoceného i nesjednoceného křesťanského Východu s pohledem latinského Západu na uzavírání manželství, jeho rozpad a zánik.

KNEDLÍKOVÁ WANKOVÁ, Veronika. *Malířská výzdoba zámku Bučovice ve*

2. pol. 16. století: recepce benátských vzorů (obor dějiny křesťanského umění, obhájeno 6. 10. 2015)

Disertace se zabývá malířskou výzdobou zámku Bučovice z perspektivy recepce italského renesančního umění. Ukazuje, že zdrojem inspirace bučovických maleb je jak okruh Giulia Romana, tak také dekorace vil, které prováděl benátský malíř Paolo Veronese.

OPATRná, Marie. *Oblasy italských cest v dílech „českých“ umělců a jejich působení na vývoj raně barokní malby v období let 1611–1650* (obor dějiny křesťanského umění, obhájeno 6. 10. 2015)

Disertace je věnována české malbě především počátku 17. století a jejím vzorům v italském prostředí 16. století. Srovnává italský a český přístup k problematice vymezení italského malířského proudu mezi pozdním manýrismem a raným barokem a hledá ohlasy uměleckého proudu, zvaného

„arte della controriforma“, v českém uměleckém prostředí.

SLÁDEČEK, Petr. *Novorenesanční kostely v Čechách a na Moravě* (obor dějiny křesťanského umění, obhájeno 22. 6. 2015)

Disertace ukazuje, že zatímco ve sféře profánní architektury byl ve 2. polovině 19. století novorenesanční sloh častý, v oblasti architektury sakrální, kde převládaly styly založené na recepci středověku, bylo užití renesancizujících forem vzácností. Výjimkou bylo prostředí českých evangelických sborů, kde se v 80. letech stala novorenesance takřka normou, a to především z praktických důvodů (menší finanční a řemeslná náročnost).

HLUŠIČKOVÁ, Pavla. *Antonio Campi (1523–1587): mezi manýrou a barokem* (obor dějiny křesťanského umění, obhájeno 6. 10. 2015)

Disertace představuje malířskou tvorbu italského výtvarníka Antonia Campiho, který působil v době transformace manýrismu v rané baroko v poslední čtvrtině 16. století. Charakteristické, ale v odborné literatuře nedostatečně akcentované pro něj bylo stylové kolísání – přejímáním vlivů nejen z předních italských uměleckých center, ale také ze Zaalpí.

RIGORÓZNÍ PRÁCE

BENÁKOVÁ, Marie. *Exilové periodikum Nový život (1949–2001): úvodní studie a úplný bibliografický soupis* (obor katolická teologie, obhájeno 29. 9. 2015)

KOŠTÁLOVÁ, Michaela. *Významný přínos Míly Pačové – Krčmářové a Prof. JUDr. Jana Krčmáře v oblasti výtvarných umění* (obor dějiny křesťanského umění, obhájeno 23. 1. 2015)

SKLENÁŘ, Michal. *Vývoj a proměny české katolické liturgiky v české katolické literatuře (1772) 1852–1962* (obor katolická teologie, obhájeno 29. 9. 2015)
MP – VN

Socha Krista umístěná v refektáři AKS, autor Čeněk Vosmík (1860–1944)

Nadační fond Arnošta z Pardubic

VÁŽENÍ A MILÍ ČTENÁŘI DOXY,

zpravodaj, který dostáváte do rukou, si i přes krátkou dobu svého vydávání získal oblibu uvnitř fakulty i mimo ni. Napomáhá tomu jeho obsah i grafika. Obojí je zásluhou redakce vedené prof. Vojtěchem Novotným. Nadační fond poskytuje finanční prostředky, které získává od dárců, jimž patří naše vděčnost.

Podporou Doxy chceme přispět k tomu, aby mohla KTF UK informovat o svých radostech i starostech a aby mohla touto formou udržovat vztah s těmi, kdo ji obklopují a provázejí. Mezi nimi stojí na předním místě absolventi. Rádi bychom výhledově napomohli tomu, aby byl vztah mezi nimi a fakultou ještě živější a aby jim mohla fakulta vycházet v ústrety i dalšími způsoby. Domníváme se, že by pouto, které studiem vzniklo, nemělo být absolutoriem přerváno a že se mohou obě strany vzájemně nadále obohacovat.

K tomu jsou však potřebné peníze. Proto vás znovu zdvořile žádám o jakýkoliv, byť drobný finanční příspěvek. Mějme na mysli onu biblickou vdovu, která neváhala přispět ne ze svého přebytku, ale ze svého nedostatku.

Zůstávám s úctou, Ing. Václav Talíř, *předseda správní rady*

PROČ A JAK?

Našemu fondu přislíbil podporu i Rytířský řád Křižovníků s červenou hvězdou. Požádali jsme proto o krátký rozhovor P. Davida Kučerku O.Cr., magistra oboru právo a právní vědy (ZČU Plzeň), studenta magisterského prezenčního studia katolické teologie (KTF UK) a oboru prawo, prawo kanoniczne i aministracja (Katolicki Uniwersytet Lubelski):

Proč považujete podporu KTF UK za důležitou?

Většina absolventů se při promoci soustředí na okamžik, kdy vyřknout slova Spondeo ac polliceor. Většinu z nás se ale stane, že zapomeneme, co jsme vlastně slíbili. V promočním slibu je mimo jiné také závazek absolventa podporovat podle svých sil činnost a zájmy Univerzity Karlovy. Jsem přesvědčen, že zvláště naši absolventi by neměli zapomínat na svou alma mater. Jako křesťanům jim nejsou cizí pojmy společenství a solidarita. Jejich zájem nebo nezájem se tak stává také svědectvím jejich životních hodnot a postojů. Jsou také vzorem a příkladem svým následovníkům.

Napadá Vás, jakým způsobem by mohli absolventi KTF UK fondu přispívat?

Z pohledu ekonomie, jež je mou původní profesí, je důležitá diverzifikace zdrojů a rizik. Lepší jsou drobné a pravidelné příspěvky od větší skupiny dárců, než velké, ale jednorázové a nepravidelné. Ostatně, na tuto praxi jsme zvyklí, vždyť při bohoslužbách podle svých možností pravidelně přispíváme na potřeby církve. Obdobný model podpory by mohl být také ze strany absolventů vůči fakultě.

Na KTF UK se také formují a vzdělávají bohoslovci českých diecézí a některých řeholních společenství. V naší zemi je řada farností, jejichž pastýř získal vzdělání právě na KTF UK, aby mohl plnit své úkoly: hlásat Boží slovo, učit pravdám víry a posvěcovat Boží lid. A je tu i mnoho farností neobsazených, které na svého stálého pastýře teprve čekají. Přál bych si proto, aby se také farní společenství zapojila do podpory KTF UK. Nedomnívám se, že by pro některou farnost byl problém přispívat např. částkou 100 Kč měsíčně. Je to vhodný způsob vyjádření solidarity a podpory vzdělávání budoucího kléru. Rád v tom půjdu příkladem.

SEZNAM DÁRCŮ

anonym
Bušková Magda
Tobek Pavel
Vrbenský Pavel

Číslo účtu:
604 181 00 07 / 6000
PPF Banka, Praha 6

Pro další informace, uzavření darovací smlouvy a potvrzení o poskytnutí daru (kvůli uplatnění nároku na odečet ze základu daně z příjmu) jsme vám k dispozici na uvedených telefonech a emailové adrese. Abychom vám mohli vystavit potvrzení o poskytnutí daru pro uplatnění nároku na odečet ze základu daně z příjmu, sdělte nám prosím svoji adresu.

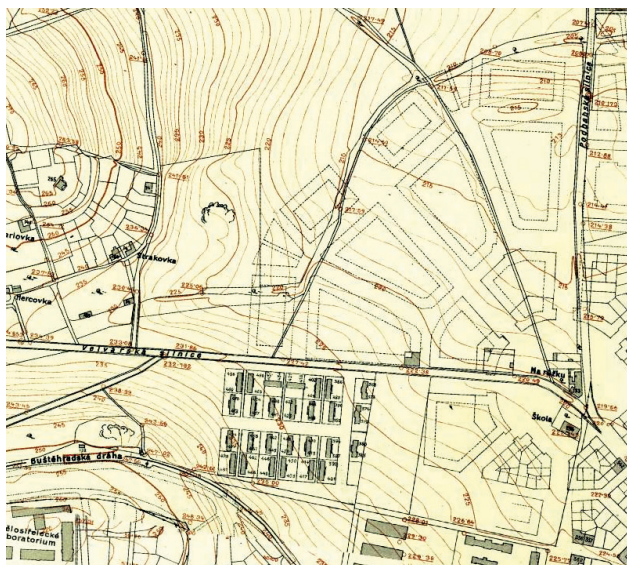
Nadační fond Arnošta z Pardubic, zapsán v nadačním rejstříku u Městského soudu v Praze, oddíl N, vložka č. 648

IČO: 279 23 070
Thákurova 3, 160 00 Praha 6
Telefon: 220 181 561
E-mail: info@fondap.cz,
Web: www.fondap.cz

Pokud máte chytrý telefon a účet u banky podporující QR platby, pomocí tohoto kódu se Vám v aplikaci banky předvyplní platba na náš účet ve výši 100Kč, kterou pouze potvrdíte. Děkujeme.

Vítězné náměstí v proměnách času

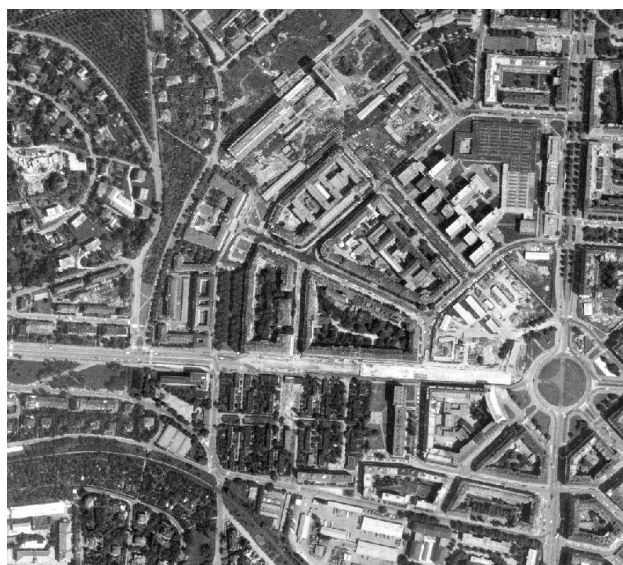
1920

1938

1953

1975

1996

2013

KOMENTÁŘ K VYOBRAZENÍ NA PŘEDNÍ STRANĚ OBÁLKY

Bohuslav Reynek (1892–1971): Letnice, 1955

Kolorovaný lept a suchá jehla s monotypem, 249 × 161 mm

Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě, inv.č. G 2062

Dílo Bohuslava Reynka duchovně vyrůstá z atmosféry konce 19. století. Charakterizuje je intimita, lyričnost, symbolistní expresivita a zejména silná spiritualita. Nenechal se svazovat zažitými postupy. Spontánně obměňoval a kombinoval techniky, obvykle s intuitivní snahou docílit co nejsilnější obrazové výpovědi, přibližující výsledné listy malířskému přednesu. Námětově ojedinělé dílo Letnice vytvořil Reynek v polovině 50. let, ve vrcholném období své tvorby. Zestátnění rodného statku v Petrkově na Vysočině ho paradoxně osvobodilo od řady povinností a on se mohl zcela věnovat grafice. Magicky působí scény z knihy Job, z Pašijí, nebo třeba také motivy z Dona Quijota, zasazené do petrkovských reálií. V Letnicích se Reynek záměrně odchytil od ikonografických schémat námětu Soslání Ducha svatého v minulosti. Skutky apoštolské (2,1–4) popisují scénu, která se odehrála deset dnů po návratu apoštolů z Jeruzaléma, kde byli svědky Kristova Nanebevstoupení, takto: „Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchř, a naplnil celý dům, kde byli. A ukázaly se jim jakoby ohnivě jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden; všichni byli naplněni Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat.“ Reynek zobrazuje místo dvanácti apoštolů pouze trojici postav se sv. Petrem nalevo, Máří Magdalenou napravo a Pannou Marií uprostřed. Sv. Petra vybavil atributem klíče, Pannu Marii červeným a modrým kvítkem. Postavy jako by sálaly světlo, ohnivě jazyky žhnou intenzivní červení. Grafický list tak dokládá Reynkův tehdejší zájem o problematiku barvy a světla a jejich výrazových možností.

Přítomnost Panny Marie ve scéně Soslání Ducha Svatého byla po staletí pojímána jako symbolická a jako takovou ji určitě chápal sám Reynek: zosobňuje samu církev a v jistém smyslu je i duchovní matkou apoštolů.

Marie Rakušanová

(foto H. Kodáliková)